

Redacțiunea, Administrațiunea și
 Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 22.
 Scrieri înțelesute nu se pri-
 mesc. Manuscrisurile nu se re-
 trimitt!

Birourile de anunțuri:
 Brașov, piața mare nr. 22.
 Inserate mai primisoc în Viena
 Rudolf's Moos, Heusenstein & Vogler
 (No. 1000), Heinrich Schickel, Anton
 Berner, M. Lukas, A. Oppelk, J. Dan-
 nenberg: în Budapesta: A. V. Gold-
 berger, Anton Mezei, Eckstein Berner:
 în Frankfurt: G. L. Deube; în Ham-
 burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
 armoniă pe o colină 6 or.
 și 50 cr. timbru pentru pu-
 blicare. Publicări mai dese
 după tarifi și învoială.
 Eciam pe pagina III a o
 seriă 10 cr. v. a. sau 30 hari.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ)

"Gazeta" este în fiecare zi
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 8 fl., pe trei luni 5 fl.
 Pentru România și strălătu:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.

Se primumără la toate officele
 postale din țara și din afară
 și la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Brașov:
 la administrațiune, piața mare
 Nr. 22, eușgulii I.: pe un an
 10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
 luni 4 fl. 50 cr. Cu dăruță la
 casă: Pe un an 12 fl., pe
 șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl.
 Unu exemplar 5 or. v. a. sau
 15 hari.

Acestu abonamentele care
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 27.—Anul III.

Brașov, Duminecă 4 (16) Februarie

1890.

Brașov 3 Februarie st. v.

De bine ce s'au împăcatu Nemții cu Cehii în Boemia, foile ungurești găsească a fi lucru cu cale și cu minte să strige în gura mare, că la noi în Ardel și Tera ungurească nu mai există adă cestiune de naționalitate.

Cu alte cuvinte, foile ungurești voiescă cu totadinsul să facă pe lume să credă, că decă în partea de dincolo a monarchiei noastre guvernul împărătesc crede a fi neapărat de lipsă și folositoru pentru stat, ca să impace toate poporele lui, dându fiecareia ce i-se cuvine după dreptate, aici, în Ardel și Ungaria, guvernul unguresc n'are nevoie să impace pe nimeni, căci aici trăiescă toți, și Români și Slovaci și Sărb și Sași în cea mai mare libertate, ca în sinul lui Avram.

"Libertate pôte da statul și-o și dă deopotrivă fărcaia!" strigă una din foile maghiare.

Așa va fi cum ne spun gaze-tarii jidan maghiarisati din Peșta.

Libertate avem toți deopotrivă să mergem la urnă și să alegem deputați, cari să ne "fericescă" — numai să fim înscriși în listele electorale și să votăm după cum ne poruncesce d-lu sol-găbiru, care se'ngrijesce așa de mult de libertatea noastră, încât, decă nu voim să ne folosim de ea de bună voie, ne trimite în ajutor pandurii și gendarinii.

Libertate avem toți deopotrivă să ne înființăm reuniuni, institute și școle de tot felul, numai să o scim nimeri așa ca să fiă pe voia ministrului de instrucțiune unguresc.

Libertate avem toți deopotrivă să mergem și să ne apărăm înaintea judecătorilor, numai să nu uităm a duce cu noi și unu avocat, care să scie bine ungu-resce.

Libertate avem toți deopotrivă să ne vedem de necazurile dîlnice, numai să ne căutăm unu prietinu, care să ne pôtă talmăci citațiile și hărțile unguresci, ce ne vin dela autoritățile cu cari avem de lucru, căci de nu o pătim.

Libertate avem toți deopotrivă să ne folosim de limba noastră maternă înainte deregătoriilor și în adunări, numai să ne ierte diregătorii și președinții unguři.

Liberi suntem toți deopotrivă să propunem în școlele înființate și susținute de noi studiile în limba maternă a școlarilor, numai să nu afle nodu în papură d-lu Csaky, ca la Beiușu, unde a introdus cu forța limba maghiară.

Liberi suntem toți deopotrivă să ne administrăm fondurile, câștigate cu sudore și sânge de veacuri, numai să le dăm pe mâna guvernului unguresc, când ni le cere.

Libertate avem toți deopotrivă să ne arătăm nemulțămirea cu starea lucrurilor prin foile publice, numai să nu supărăm pe domnia procuror unguři.

Libertate avem toți deopotrivă să ne otrăvim, cu rachiul stricat și cu vinul falsificat al arendașilor evrei ai regaliilor, ce le-a răscumpărat statul, numai să nu rămânem datorii, căci ne putem trezi într'o bună dimineță cu executorul și casa și moșia ni se pôte vinde pentru nimica, cum au pățit'o și o pătescă sute de țerani sub "fericita" ocărmuire de adă.

Libertate ne pôte da dăr statul maghiar "și ne și dă destulă", cum ne asigură "Budapesti Hir-lap" "tuturor deopotrivă", de ni-se încăresce sufletul de ea.

Nu mai unu lucru nu ne pôte da statul, dăce foia maghiară, și

acesta este naționalitatea. "Statul numai o singură naționalitate pôte da: pe cea maghiară."

Dăr ore cerut'au vr'odată Românii, Slovaci, Sărbii ș. a. dela stat ca să le dea el naționalitatea? Dimpotrivă ei au pretins întotdeauna dela stat ca să le lase neatinsă naționalitatea și să le dea puțința de a și-o desvolta și întări întocmai cum și-o desvöltă și și-o întărescă conlocitorii unguři pe a lor.

Cum vine statul să le impună Românilor, Slovaciilor, Sărbilor și Sașilor naționalitatea maghiară, când ei au naționalitatea lor proprie eredită dela moși și strămoși în puterea firei omenesci și a orânduiei dumnezeesci?

Cine e statul? Este el un bălaur care mănăcă naționalități?

Noi n'avem o părere atăta de rea despre stat. Noi scim că temelia statului nu pôte fi poftă nesătiosă a unor mădulare ale lui, ci trebuie să fiă dreptatea cătră toate mădularele, din cari se alcătuiesc. Statul este un organism, o totalitate, un întreg, căruia trebuie să-i servescă toate mădularele și dela care aceste trebuie să primescă putere de viață; dăr mădularele ca să pôtă trăi și să se pôtă întări, spre a aduce totu mai mari servicii statului, trebuie să fiă libere și egală îndreptățite.

Naționalitățile, din cari se compune statul ungar sunt totu atâtea mădulare ale lui. Pentru ca statul să pôtă înflori se cere dăr, ca toate aceste mădulare să se bucure de deplina libertate și egală îndreptățire.

Libertatea, pe care cei ce cugeta ca "Budapesti Hir-lap" voiescă să li-o dea poporelor nemaghiare, despoindu-le de naționalitatea lor, sémână cu mila, ce-o arată unu banditu galantomu față

cu victima sa, căreia, după ce o despoiă în pădure de totu ce are, îi dă câțiva cruceri totu din banii ei, ca să nu moră de fome pe drum.

Cel mai ciudat lucru însă este, că despoții de tagma foiei amintite maghiare dau din picior și strigă, că nici nu e iertat să existe cestiune de naționalitate în acestu stat.

Decă ar merge după pofta lor așa ar fi, dăr legile firesci și dumnezeesci nu se restornă c'unu "teremete" fiă pronunțat și în cea mai curată limbă a statului.

De s'ar svércoli cât de mult micii despoți, nimic nu le ajută.

Cestiune de naționalitate există și va exista în Ardel și Tera ungurescă câtu timp voru nutri mame române, slovace, sərbesc și germane copii la sinul lor și, ori îi place, ori nu-i place, guvernul unguresc mai curând ori mai târziu va trebui să pășescă și el pe urmele guvernului împărătesc din Austria.

Revista politică.

Dinăuntru. Diarele străine ne aduc de câtva timp știri despre retragerea ministrului-președinte Tisza. În zilele acestea ne-a vestit "Allg. Zeitung" din München, apoi "Agrar Tagblatt" după "Neues Wiener Tagblatt", că scoirea despre retragerea lui Tisza e esactă. Stéua lui Tisza a început a se întinca în ziua, când el a făcutu nenorocita declarare în afacerea Jansky, după care au urmat apoi și alte greșeli, ca de pildă vătămarea Franței când cu esposițiunea. Nu-i vorba, căderea lui Tisza se mai pôte amana încă luni întregi, dăr pozițiunea lui e tare sdruncinată.

În cestiunea asilurilor de copii, foia națională săsescă "Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt" cuprinde unu articol de fond în numărul său dela 13 Februarie sub titlul "Ianicerismu modernu".

FOILETONULŪ "GAZ. TRANS."

Episodul din copilărie.

Ne-am cunoscut în școla de danțu. Elisa era o fetiță de 8 ani, blondină, drăgălașă; eu unu "tăneru" de 12 ani. Ea era cea mai frumoasă între floricelele școlei, eu cel mai fericit între tinerii mei colegi, pentru-că eram în grația ei. Mă și siliam a fi vrednic de grația ei prin aceea, că o surprindeam dîlnic cu bombone în preț de 2 cr. v. a., cu buchete de rose furate când din grădina sorei mele, când din grădinile vecinilor. Atențiunea acésta a fostu răsplătită cu aceea, că Elisa n'a mai voit să danțeze decâtu numai cu mine, așa încât de unu timp încoc tinerii ceilalți nici nu mai cutezau a se apropia de dēnsa. Firesce că între astfelu de împrejurări s'a stērnit ura în colegii mei.

Capul celor cari mă urau era unu tăneru ambițios, care după ce m'a detronat în clasă din "demnitatea" primului, a cugetat că i va succede să cucerescă demnitatea primului și în inima Elisei. Depus'a și dēnsul bombone, florii, vorbe frumoșe la piciorle Elisei, dăr

totă silința lui a fostu zadarnică. Elu adecă a scitut să "decline" pe placul profesorului dăr nu și pe placul Elisei.

Inima lui invidiosă ardea de dorul rēsbunării

Toțmai danțam cu plăcere cuadrulul înainte părinților noștri, când pășind pe unu obiect, o detunătură puternică s'aude sub piciorle noastre. Elisa cade la pământ. Alērgă publicul întreg la noi, ridică victima atentatului, o frēcă la capu cu apă rece, pân' ce se trezesc din amețelă. Măestrul de danț caută să afle pe făptuitorul "crimei". Alu afla n'a fostu greu. Veți fi sciind că cine a fostu atentatorul. A mărturisit, că dēnsul a aședat "bomba" (umplută cu capete de aprințiore ori chibrite), care a detunat așa de puternic. Sentința îndată fu adusă, în înțelesul căreia făptuitorul a fostu datu afară din școla de danț. Modul aplanării lucrului însă a fostu numai oleu turnat pe focu, ceea-ce s'a și adevărit îndată după ora de danț. Cum eșim adecă pe pōrtă, mă atacă "celu datu afară" cu amicii săi, și mă pisază cum se cade. Mergu acasă supărat, imi cantu mângăerea în

studii. Cetesc lecțiunea din istorie, și ecă capetu impulsu la o rēsbunare, care în privința motivului e raritate și în istoria lumii. Duelul s'au întēplat destule pentru femei, dăr resbelu puțin. Resbelu am dorit, resbelul, care va decide asupra stăpânirii. Scriu declararea resbelului și în ziua următoare o și trimitt contrarului, care din ambițiă a fostu silit să primescă provocarea.

Sosi ziua cea critică. Rațele sōrelui ne află deja în pozițiuni fortificate. Pe coline erau aședat "tunarii", înarmați cu pălăgele roșii (paradise) și cu curcubete cōpte, putrede. Pe șes stam eu cu pedestrierea sub unu stindard făcutu din batista Elisei, lângă noi "husarii" (2 câni puternici), er la spatele noastre "reserva" (servitorul nostru de lângă cai și unu altu fecioru). După puțină așteptare, dărîm colonele contrarului, cum se desfășură în trupe mai mici. Geniul meu de belliduce m'a sfătuit să comandu unu atacu generalu încă înainte de ce s'ar aședă inamicul. Sfatul acesta e primitu de combatanți cu unu "urra!!!" "Husarii" la comanda "uss!!!" ca vēntul sbōră la inamicu,

pedestrații și tunarii ca nisce lei atacă, er reserva vine totu în urma noastră. Se desvöltă o luptă desperată. Tunarii mei lucră cu unu minunat efect. Nu veți decâtu numai rane "sāngerose" pricinuite de pălăgelele roșii și de curcubetele putrede, nu auđ decâtu țipete de ale vulnerațiilor, lătrarea cânilor și imbrăbătări: "dați în ei." Resultatul luptei a fostu, că inamicul a fugit cum a putut, conducătorul — rivalul meu — a cădutu prins în mânilor noastre.

Ne-am formatu eră în corp, și în triumf mărețu am intrat în strada noastră. Eu mergeam în frunte, după mine venea prisionierul supăratu, înconjurat de combatanții mei, cari fluturau în aer pālării și alte lucruri răpitate dela inamicu. Sosirăm la casa unde locuia Elisa. Ea ne aștepta în pōrtă cu o cētă de fetițe.

Cătu fericire lucea de pe fața ei vēdēndu-mē învingătoru!!!

Am statu cu trupa. Prisionierul a fostu silit a cere grațiarea lui dela Elisa, care uitându de cele întēplate, cu o bunătate āngerescă l'a și grațiatu.

Fericirea mea a fostu asigurată prin victoria acésta. Eroismul mi-a căștigat

Prin proiectul de lege privind asilul, dice foia din vorbă, se împovără în mod simțitor populațiunea și se smulge copilul din cercul familiei, pentru ca să fi crescut în sfera de putere și de voință a statului, lucru care nu-l mai găsim în nici un stat al lumii civilizate. Nicăiri guvernelor nu li-a trăs-nit prin minte și nici n-au îndrăsnit să se atingă de drepturile sfinte ale familiei, de a-și crește copilul. Insuși răsposatul ministru Trefort, care în afaceri de asimilare naționale nu era mai bun ca alți șovinisti, a disu, că părinții au un fel de grădă de a-și încredința copii în frageda lor etate în mâni străine, ca să-i crească și să-i disciplineze; nu e nici consultă, nici cu puțință a pune părinților stavile în această afacere, prin urmare nu se poate face obligatorie cercetarea asilurilor, ci creșterea copiilor trebuie să rămână încredințată grijei familiei și a societății.

Foia săsescă le spune șovinistilor, că se'nșelă amar, dacă cred ei, cumcă statul e așa de tare ca să eșecute legea din vorbă. Legea va fi mōrtă încă în nascere. Și ride de teoriile șovinistilor, ale acestor pretinși fericitori de popore în acestă perioadă de impopulare a spitalurilor și caselor de nebuni. Căci nebunia este a da până la 100 de copii, cum prevede proiectul, pe mâna unei îngrijitoare ori doici de-ale lui Csaky, sub pretextul, că ar fi mai îngrijit și mai supravegheat decât acasă. Așa ceva numai un capu ca alu lui Csaky a putut cugeta și ca alu paterului Karl Szathmary, apostolul cel mai zelos al instituțiunii asilurilor de stat în Ungaria, care se vede, că nu știe ce e viața familială și creșterea copiilor, căci altfel ar trebui să-și dice, că nici cea mai sēracă muncitoare dileră nu s'ar încredința de bună voia copilul unui astfel de „asilu“.

Dér mai prevede proiectul, că copiii trebuie să'nvețe să se roge, să vorbescă la înțelesu și să cânte. În ce limbă va face tōte acestea îngrijitōrea cu cei 100 copii, în multe locuri de diferite naționalități, proiectul nu o spune. Probabil, dice „Sieb. D. Tgblt.“, că în limba statului, ca să nu vatem pe nici unu copil. De asemenea nu spune proiectul, dacă copiii evanghelicilor de pildă au să-și învețe rugăciunile dela îngrijitōrea catolică ori mosaică (ori copiii gr. ori. și gr. cat. să'nvețe rugăciunile dela îngrijitōrea calvină, mosaică ori de altă religie neromānescă.)

Unde mai pui apoi, că pe eselenții din Pesta nici capul nu'i dōre, că ore mai pōte poporul suporta și această sarcină bānescă, după ce mēsură dārilor și aruncirilor e plină, de se varsă? Și cu

tōte astea pretinde ministrul a micșora prin acestu proiectu mortalitatea copiilor și a îmbunătăți stările sanitare, fără să se gāndescă, că pentru acestă cel mai bun mijlocu ar fi ușurarea condițiunilor de viață ale populațiunii prin scăderea dārilor, prin eștinirea mijlocelor de trai și prin alte asemenea mēsurī, care ar face cu puțință cetățenilor a nutri și ingriji mai bine pe copii. Ce'i folosește copilului metrul pātratū de spațiu și aerū, când acasă abia pōte căpeta pāne uscată? Strania umanitate!

Se vede deci curatū, că scopul proiectului e numai maghiarizarea copiilor nemaghiari. Precum în trecut Turcii, când erau tari și mari, răpiau dela sinulū părinților copiii creștini și i turceau, făcēndu din ei sāmburile armatei turcesci, cei mai grozavi soldați numiți Ianiceri, cari luptau ca fērele în contra creștinilor, în contra părinților și nēmului lor, tocmai așa vrē regimul unguresc să'și formeze, din copiii nemaghiari prin asiluri Ianiceri cu cari să lupte în contra limbii și naționalității Nemaghiarilor.

Acēsta esplică titlulū foiei naționale săsesci. Nemaghiarii însă își voru sciferi copiii chiar și de atingere cu cei cari voescū să reinvieze ianicerismul turcescu sub firma modernă de „ianicerismu ungurescu“.

Din afară. Corespondentul din Sofia alū foiei „Kölnische Zeitung“ a avut o convorbire cu ministrul președinte bulgaru Stambulov asupra conjurațiunii, înscenată de majorul Panita împreună cu alți complici.

Ministrul a spus, că ținta conjurațiunii era răsturnarea principelui Ferdinand și a ministrilor, ér în casu de rezistentă, a'i omori. Panita a fostu căștigatū pentru conjurațiune prin Kalupkov, unu fostu oficeru rusu, care locuia în Ruscicu. Panita a avut convorbiri cu Hitrovo, ambasadorul rusu din Bucuresci, căștigă și pe alți oficeri pentru acestu plan și veni în atingere cu Zankoviști și Karaveloviști, cari încă au luat parte la înscenarea conjurațiunii. Guvernul bulgaru fu înscințatū (se dice că de guvernul și de poliția din Bucuresci) despre planul conjurațiilor și așa luă mēsurī și arestă pe capii conjurațiunii. Panita și alți trei oficeri au fostu degradați și în curēndu voru fi judecați de tribunalul militar.

Din hārtiile confiscate reese, că Rusia s'a avut mână'n jocu, că Rusii au pusu bani la dispozițiunea conjurațiilor, că aceștia după răsturnarea principelui Ferdinandu aveau de gāndu să adreseze Rusiei unu manifestu.

Pressa rusescă e fōrte necājită de neisbēnda revoluțiunii, dér dice, că in-

trēga afacere dovedesce, că Bulgarii nu suntū mulțămiți cu starea actuală de lucruri și că masa oficerilor tineri voru urma esemplului celor mai bētrāni, căci patru din cinci părți ale armatei bulgare nu voru putē fi arestate de unu sublocotenentū de honvedū — așa numescu Rusii pe principele Ferdinand — și ministrii sēi mlādioși.

Foia oficiōsă „Bulgaria“ din Sofia publică din incidentulū conjurațiunii unu articolu fōrte pesimistū asupra situațiunii generale. Din cauza celor ce se petrecū în Bulgaria, în Grecia (în cestiunea Cretei) și în Serbia ar putē izbucni în primăveră rēboiulū, dice foia oficiōsă bulgară.

Din Cetinje, capitala Muntenegrului, se împărtășesce știri despre o manifestatiune dușmană Austro-Ungariei la curtea muntenegrină. La serbarea botezului fiului celui mai micu alū principelui Nichita au luat parte și unu mare număr de emigranți erțegoveni, între cari și vestitulū conducētōru de bande Stoian Kovacević. Acesta ținu cātră principele Muntenegrului următōrea vorbire, care a fostu primită cu bunăvoință și în modu aprobatorū de principele.

„Alteță! Tocmai acum ați datū fiului vostru nou-născutū titlulū de „Mare voevodū de Zachumlje (Erțegovina), unu nume māndru, care ne reamintesce vechia mōrire și neatmāre a Erțegovinei. Sperū, că voi trāi să ajungū ziua, în care Marele voevodū de Zachumlje ne va conduce la luptă pentru liberarea patriei noastre“.

SCRILE ȚILEI.

Regularea raporturilor nāsēdene de proprietate. Precum spune „P. H.“, ministrul ung. de finanțe va depune în cameră încă douē proiecte de lege: Unul e contractulū incheiatū la 12 Martie 1872 de ministrul de finanțe Kerkapoly cu împuterniciții comunelor și ai fondurilor școlare și de stipendii nāsēdene; altulū privindōru la învōiala făcută la 10 Ianuarie n. 1890 între comunele de acolo și între familia Kemeny pentru munții nāsēdendi. Cu aceste proiecte și cu ce s'au mai prezentatū se va rezolva definitiv cestiunea proprietăților nāsēdene, se'nțelege, că după placulū lui Banffy-pașa și alū regimului, și în paguba Romānilorū nāsēdendi.

Viitorulū patriarhū sērbū. Sērbii din Ungaria au începutū mișcările pentru alegerea patriarhului sērbū. „Neue freue Presse“ a primitū știri, că toți amicii grupați în jurulū diarului „Zastava“ au ținutū la 9 Februarie n. în Neoplanta o conferință, unde s'a hotărītū să se can-

dideze din nou pentru scaunulū patriarhalū episcopulū de Buda, Stoicovici, care e trecutū de 80 de ani și căruia de donē-ori i-a fostu respinsă aprobarea. La casu când din nou s'ar respinge, aderenții diarului „Zastava“ voru repāși diu congresū spre a zādărnici ori ce altă alegere. Până acum suntū cunoscuți următōrii candidați afară de episcopulū de Buda: George Brancovici de Timișōra, Basilian Petrovici de Bacica, Nectariu Dimitrievici de Verșeți și Teofan Zsivkoviciu de Carlstadt.

Școlă „Kulturgylet“ului din Ighiu. După cum spunū foile unguresci, se află într'o stare îmbucurātōre. Numērul fetelorū, care cercetēză școlă, este de 27. Dintre acestea 14 sunt de confesiunea ev. ref. 7 gr. cat. (?); 3 rom. cat.; 2 israelite și 1 unitară.

Noi șcimū, că în Ighiu este și o școlă romānescă gr. cat. Invētatorulū acestei școle, dl. Iōanū Domșa, este unul dintre cei mai buni invētatori din împrejurime; cum se face dēr că părinții fetelorū de Romān își dau odraslele lorū tinere pe mâna unei invētātōre kulturgyletiste? Părinții să-și aducă pururea aminte, că odinōră voru fi blāstemați de copiii lorū pentru creșterea neromānescă ce li-o dau în prunciā!

Demoralizare. „Foia Diecesană“ din Caransebeșu împărtășesce următōrea știri îngrozitōre: În comuna Jidovină, din cerculū Bocșei, s'a ținutū în ziua de 22 Februarie st. n. alegerea primarului și a reprezentanței comunale. Alegētōrii însă suntū așa de stricați, încātū ei credū, că asemenea alegeri nu se potū face fără beutură. Astfel, după ce s'a terminatū alegerea, jidanul cărciumar Filip Schwarz a dusū vinarsū la casa comunālă, ca alegētōrii să bea *aldămașu*. Dēr cum a fostu, cum n'a fostu vinarsulū Jidovului, destulū că unulū dintre beutori, cu numele Gaitin Berdac — omū de altmintrelea sānetosū și în putere — după douē cēsuri a muritū chiar în casa comunālă, ér ceialaltī alegētōri, cari au bēutū vinarsū și cari au fostu de toți 16 inși, s'au bolnăvitū greu și au suferitū cumplite dureri. Acēstă înfricoșată întâmplare a umpatū de spaimă tōtă comuna. Poporul a cerutū, ca primarulū să facă arātare la judecātōriă despre casulū de mōrte și să confiscē numai decātū vinarsulū Jidovului, dēr primăria n'a făcutū nici una, nici alta, ci visitatorulū de mōrta arātātū casulū de mōrte, ér vinarsulū s'a confiscatū numai în sēra țilei urmātōre. Poporul din Jidovină este fōrte cātrānitū.

Dēr ce să-i faci? Jidovii au apucatū în țera nōstră la putere, demoral-

pace și autoritate înaintea colegilor mei. Chiar și profesorii au recunoscutū eroismul meu, ceea-ce de acolo deducū, că la finea semestrului primū n'au întârziatū a mē decora cu distincțiunea așa numitā „Secundă“ din tōte studiile.

Mulți ani au trecutū de atunci. Șorțea ne-a despărțitū. Unde se află dēnsa — nu știu. Dēr de cumva a abonatū „Gazeta“ și a cetitū schița acēsta, o întrebū: n'ar avē voia a continua seriosū aceea ce amū începutū în copilăria nōstră? Spre orientare, și mai alesū pentru liniștirea bētrānilorū dēnsi, amintescū aci, cumcă de prezentū sunt notarū la tribunalū; totū cu ocaziunea acēsta imi dau promisiunea, că de voiu căștiga laurulū victoriei, din pietate cātră lēgenulū fericirei nōstre — școlă de danțu — în eternū voiu juca așa, cum imi va cānta Elisa ... și ... și ... sócra. **Eugeniu.**

Lupta cu Căpcānii

— baladă din popor. —

Frunză verde flori roșii,
În ziua de Rusalii,
Când clopotul rēsuina,

O fetiță frumusea
La biserică mergea,
Sē vorbescă cu popa.
Căci drăguțulū ei iubitū
Gata-i pe mână de pornitū
La rēboiu cu cei Căpcāni,
Vechi dușmanū la cei Romāni.

Elū e viță de Romānu
Cu nouă sufletu'n sinū
Ș'apoi scumpă țera sa
Nu pōte a o lāsa
Pentru cununia lorū
În brānca Căpcānilorū.

Când în lountru ea intra
Slujba tocmai se gāta
Nafora se împărția
Și totū omulū se ruga.

„Părinte Sfinția ta“,
Ea'ncepū a cuvēnta,
„Te-ăși ruga de unū cuvēntū
De-oiu putē în āstū locū sfântū“.
— „Ți fată ce ai de dicitū“.
„Ionulū meu, drăguțulū meu,
Ce mi-lū dete Dumneșeu,
Ađi vrē să ne cununāmū
Și la nopțe să jucāmū,
Ca nuntașii diu povești
La óspețele crāscii;

Căci elū mână'n dī de dōri,
Duce-s'ō'n cāmpulū cu flori,
Sē culgă bobocei,
Bobocei de bujorei,
Pentru chipulū Preceștei,
Ca să-i tindă ajutorū
În contra Căpcānilorū,
Cari vrēu a ne cutropi,
Moșia de-a ne răpi,
Moșiorā ce ni-a datū
Prea puternicu'mpēratū,
Ce prin darulū cerului
Și țaria brațului,
Șterse viața Dacului,
De mi-lū dete dracului...
Așa dēr sfinția ta
Gată ce ai de-a gāta
Ca să ne poți cununa.
Țera nōstră-i în necazū,
Nu putem' să'vemū răgazū.“
Sluga Domnului grāi:
„De-i așa, așa va fi.
Du-te chiamă nuntașii,
Mirele și nānașii,
Corintele Corintei
Nunele și cei flēcāi.
Cari cu bāți înțonțurați,
Cu cai ageri și turbați,
Duce-orū vestea'n nouă țeri —

Nouă țeri și nouă mări,
Despre nunta ce va fi —
Pān' la marginea lumii, —
Șfete-aprinde candela
Și adumi-ți pravila:
Cartea evanghelii
Și tōte ce-orū trebui,
Cununile mirilorū
Dulce beutura lorū,
Ca la data nuntelorū?

Sună satulū de cimpoi,
Fete și flēcāi vioi
Sarū în horă prin ocolū
Ca purtați de vēntū ușorū.
Mirele, voinicū feciorū,
Sōre māndru d'āngā norū,
Cu mirēsa subțirea
Māndrā ca o porumbes,
Amēndoi ca stele'n dōri,
Pāșesū dreptū printre feciori,
La biserică din delū
Duși de-a dorurilorū valū;
Și ntre hōri și chiuitū,
Ajungū la loculū sfințitū.
Popa'n cale le eși
Și frumosū că le grāi:
„De nimenea îndemnați,
Și de nime n'tārītați

seză și otrăvesc poporul cu beutură falsificată, fără nici o frică de Dumnezeu și de lege, ocrotiți fiind de cei dela putere.

**

Conversiunea ungară. Vinderea împrumutului de argint al liniilor ferate ungare de 4½ procente s'a efectuat în partea cea mai mare. Mai este numai un rest, care relativ nu-i tocmai însemnat. Venitul întreg al acestui împrumut atinge suma de 119.5 milioane fl. Cu efectuarea totală a acestui titlu, întreaga conversiune ungară de 500 milioane fl. se va încheia.

**

Recrutarea în comitatul Solnoc-Dobca se va ține în anul acesta în ordinea următoare: In 19, 20, 21 și 22 Martie pentru cercul Betlénului în Betlén; în 24, 26 și 27 Martie pentru cercul Chechișului în Chechiș; în 29 Martie în orașul Gherla; în 31 Martie și 1 Aprilie pentru cercul Gherlei în Gherla; în 5 Aprilie în orașul Deș; în 8, 9, 10 și 11 Aprilie pentru cercul Deșului în Deș; în 14, 15 și 16 Aprilie pentru cercul Ciachi-Gărbău în C. Gărbău; 19, 21 și 22 Aprilie pentru cercul Iliandei mari în Ilianda mare; în 24, 25, 26, 28 și 29 pentru cercul Lăpușului unguresc în Lăpușul unguresc.

**

Atentat asupra unui preot. În Also-Repas, comit. Szepes, dice „M. Allam“, viața omului e efină în curs, căci faptele sângeroase, decât nu sunt tocmai omoruri, se ispășesc cu pedepse în bani de 20—30 fl. De aceea și sunt în comună numai bătași, și acestor stări de siguranță destrăbălate a cădută jertfa la 3 Februarie n. și preotul Krisko. Nevasta unui patron s'elbatică, anume Nicolau Brineski, se duse la preotul, ca să se plângă în contra bărbatu-său, care o bătea în fiă-care di. Preotul cită la densus pe bătașul bărbat, care se și infățîșă, mai înainte de terminul ficsat, cu o bătă și-lu lovi în cap așa de tare, încât bătrânul preot de 74 de ani cădă jos scaldat în sânge. Atentatorul însă rămase în libertate și pentru fapta lui rușinosă va plăti probabil vre-o 40 fl.

**

Banii emigranților. Pentru a doua oară se întemplă, că s'aude acum ceva îmbucurător despre emigranții în America. Nu de mult s'a anunțat, că emigranți din comitatul Unger au trimis mulți bani acasă. Acum se raportază din Szepesvaralja, că în anul 1889 s'au trimis acolo din America 57.592 fl. 39 cr. In comitatul Zips se trimite cam câte

un milion pe an din America. Acești bani sunt cel mai bun mijloc de a seduce pe omeni, căci acum încep a emigra și fete de 12—15 ani. In Szepesvaralja numai cu greu se mai pot găsi servitoare, cărora li-se plătesc simbrii mari

**

Convenția comercială cu România. Ministrul austriac de comerț a declarat înaintea comisiei bugetare, că România n'a făcut nici un demers oficial pentru a face să se pună capăt războiului vamal.

**

Camera advocatilor din Sibiu face cunoscută, că avocatul Neculae Vladu din Sibiu a fost șters, la cererea sa, din lista camerei; avocatul Mihailu König din Cohalmu murind, a fost șters din lista camerei și ca ingrijitor al afacerilor, ce nu se pot amana, a fost numit avocatul Frideric Pildner din Cohalmu.

**

Dar împărătesc. Majestatea Sa a dăruit din caseta sa privată 20.000 fl. pentru academia cehă de științe, ce s'a înființat acum.

**

Soția bânuită de omor. Pe la finele lui Ianuarie fu găsit mort, cu capul crepat, conductorul Karol Vaczek, în vârstă de 28 de ani, în Solnoc. Fiindcă trăia rău cu nevastă-sa, fu bânuită ea de omor. Poliția arestă cu toate acestea pe un individ, care trăia în dușmănie cu Vaczek și care tăia urechile și coda unui porc al conductorului, amenințându-l tot-odată și pe acesta. La înmormântare fu de față și soția lui Vaczek. Prim-conductorul Weiss tinu la mormântul colegului său o vorbire și duse între altele: „Aci la mormântul tău stă nevasta ta, care e ucigașa ta!“ Femeia mai că leșină la aceste vorbe, dăr părărea era generală, că vorbitorul avea dreptate. Femeia Vaczek fu arestată după două zile; până acum însă ea n'a mărturisit nimic. Conductorul era asigurat pe 6000 fl., dăr societatea respectivă de asigurare a refuzat a plăti această sumă.

**

Doctoratul în științele tehnice. Studenții dela politehnicul din Budapesta au ținut în 9 Faur n. o întrunire, în care s'a luat deciziunea, ca să adreseze ministrului de culte și instrucțiune publică o cerere, prin care să fiă rugat a prezenta dietei un proiect de lege în urma căruia inginerii diplomați să potă obține doctoratul în științele tehnice.

Nu-i Român. Locnitorul din Clușina Petru Chiorean și-a schimbat numele în „Szabo“. Acest „patriot“ de 5 pițule nu e Român de origine, ci Armên, Jidov ori Țigan, căci Românul nu ș'bate joc de numele nemului său, schimbându-l cu un nume străin.

**

Cutremur de pământ destul de tare s'a simțit în 6 Februarie s'era în Konstanjevaca (Croatia) și în împrejurime, în direcțiune dela sud spre nord.

**

Fomete în Carniola. In mai multe districte ale Carnioliei, mai ales în districtul Adelsberg, e fomete din pricina secerișului celui slab din anul trecut. Pentru ușurarea miseriei, comitetul țării a cumpărat câteva cară de cucuruz și le-a împărțit gratuită poporațiunii din comunele bânuite de fomete.

**

Fondurile bisericesci de pensiu scutite de dare. In „Nemzet“ dela 13 Februarie cetim sub titlul „O deciziune principiară în afaceri de dare“ următoarele: „Tribunalul administrativ financiar ung. a luat în ședința plenară de ađi următoarea deciziune principiară: Fondurile de pensiu pentru ajutorarea preoților și profesorilor, ce stau sub supraveghierea autorităților bisericesci, precum și fondurile de pensiu destinate pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor după preoți și profesori, sunt a se considera ca astfel de *institute de binefacere*, alu oărora venit din interese după capitalurile lor, în sensul dispozițiilor din § 7, punct 2 alu art. de lege 27 din 1875 nu sunt supuse dării pentru interese de capitaluri.

**

Serată de binefacere. După cum s'a anunțat, reuniunea femeilor catolice din Brașov va da Lună în 17 Februarie a doua și ultima serată din acest sezon. Programul acestei serate este cel următor: 1. I. Jaschik „bucet de cântece populare maghiare“, esecutat de corul damelor. 2. I. Haydu „cuartet“ Allegro moderato și menuetto, esecutat de d-rele Helena Honigberger și Sidonia Daibucat împreună cu d-nii I. Jaschik și I. Nagy. 3. A. Biro, cântece originale de ale populației maghiare din Brașov, esecutate de A. Biro. 4. K. Umlaut „Reverie-Concert“, esecutat pe ceteră de d-ra Olga Pridalek. 5. „Cântece“ sopran-solo, cântate de d-na V. Heltner. 6. F. Liszt, „II rapsodie maghiară“, esecutată pe pian de d-ra Olga Pridalek. Dame patronese: d-nele I. Schmidt și A. Verzar; casiere d-nele A. Fallet și I. Cipu; biletere d. F. Schmidt și G. Daibucat; aranjatori de danț d-nii L. Agoston și Dr. Papp; conducătorul musical d-lu I. Jaschik; conducătorul general d-lu A. Biro. Prețul de intrare 20 cr., pentru studenți 10 cr. Bilete se pot cumpăra numai la casă. Inceputul s'era la 8 ore precisă.

Episcopul Teutsch contra asilurilor de copii.

In ministerul de culte și de instrucțiune ung., s'a întrunit la 10 Februarie comisiunea numită pentru a debate asupra proiectului de lege privitor la asilurile de copii. La ședință au luat parte: episcopul Cașoviei Sigism. Bublics, superintendentul Teutsch (episcopul Sașilor ardeleni), secretarul de stat Berzeviczy, fișpanul Zlinszky, consilierii ministeriali Apt, Fellegi și Huszar, deputații Szathmary, Haviar și Komlossy, mai departe Dr. Schermann, Aladar György și inspectorii școlari Rethi (conducătorul maghiarisării în comitatul Hunedóra), Toth și Veredy.

Ministrul deschise ședința cu o

vorbire, în care accentuă libertatea discutiunii. Raportul fu ales secretarul ministerial Dr. Morlin, secretar directorul seminariului Suppan.

Episcopul Bublics mulțami în numele celor de față pentru inițiativa, ce a luat ministrul, pentru ca să potă începe în fine fundamentul educației „patriotice“.

Szathmary accentuă, că educațiunea copiilor până la alu 3-lea an alu etății a rămas până acuma neluată în seamă; elu doarece, ca cu ocaziunea răscumpărării regaliilor să se ia în vedere localurile de cărciume pentru a fi folosite ca asiluri de copii.

Inspectorul școlar Rethy vrea să fiă anume declarată limba ungurescă ca limbă de instrucțiune, ori cel puțin să fiă folosită ca limbă de instrucțiune.

Komlossy nu e mulțumit cu proiectul din punct de vedere confesional; ba i-se pare chiar că e compus în mod puțin popular, adică proiectul nu va ave populařitate.

Inspectorul școlar Veredy se provocă la împrejurarea, că proiectul de lege se ingrijesce numai de copii dela 3—6 ani, er pe cei mai mici fi lasă fără ingrijire. Doarece, ca ministrul să promoveze cel puțin prin ordinațiune așa numitele „esle“ și să dispună a se înființa în apropierea fabricelor ori să sprijinesc asiluri pentru copii dela 1—2 ani.

Haviar se bucură, că li-se lasă comunelor și comisiunilor mână liberă în activitatea lor.

Episcopul Bublics susține propunerea lui Veredy în privința „eslelor“. Doarece să se închidă desbaterea generală și accentueze, că succesul factic flă potă garanta numai devotamentul și însuflețirea pentru sfânta cauză a educațiunii. Elu nu e de părerea lui Komlossy, cumcă proiectul n'ar face populară cauza, și nici din punct de vedere confesional nu face nici o obiecțiune, ci primesce în general proiectul.

Episcopul Teutsch dă expresiune ingrijirii sale și doarece, ca proiectul să se dea spre amănunțată esaminare cercurilor competente. Aru fi dorit mai bine să se reguleze afacerea asilurilor de copii prin ordinațiune ministeriale, nefind acum timpul pentru dispozițiune legislative.

Ministrul Csaky declară, că elu nu doarece a se amana afacerea la calendele grecesci, ci va face totul, pentru ca proiectul să se depună în cameră încă în sesiunea acosta. A și avisaț pe fișpan, că edificiile câștigate de stat prin răscumpărarea regaliilor să fiă folosite pentru școle și asiluri.

Episcopul Teutsch ia din nou cuvântul exprimându și dorința, ca educațiunea copiilor mici să nu se reguleze prin paragrafi și să nu se smulgă din cercul familiei.

Adunarea, și mai ales episcopul Bublics și ministrul Csaky nu împărășiră părerea episcopului Teutsch, și așa ministrul declară proiectul ca primit în general.

Ni-se infățîșeză așaderă trista priveliște de a vedé pe un episcop (unguru Bublics) cu alți prețiși civilizați, între cari în prima lină un ministru al unu guvernă europen pretins liberal și constituțional, însuflețindu-se pentru cea mai necreștină idee: răpirea copiilor nemaghiari din sinul familiei cu scop de a i desnaționalisa, ori cu alte cuvinte pentru idea d'a se ntruce sclavagiul în patria noastră, în inima Europei civilizate, în vreme ce guvernele altor țeri și capii bisericesci luptă cu însuflețire pentru stirpirea sclavagiului din Africa!

La olaltă v' luați?“

— „De nimeni îndemnat
Și de nime ntaritat
Ne luăm, ne cununăm.“
„Slavă Domnului să dăm“
Dise popa și eșiră
Cătră casă de porniră.

Vinul bun trece n beut,
Paharul trebui umplut,
Ș'apoi di, mei cimpoiesu,
Di uind*) și fără greșu.
Sfirăe călcăiu n v'ntu,
Bate talpa în pământu.
Hora-i mare, hora-i tare,
Dér din margini de hotare
S'audu vuetu n fanfare.
„Vinu dușmanii“ strigă! toți,
„Vinu Căpcăinii, vinu cei hoți!“
La hotare, la hotare
Căci e țera n strimtorare
Susu voinioi, cu micu cu mare!“

Plumbii vinu plăia și focu
— „Dați feciori nu stați pe loou,
Spăriați-i pe mișei,
Dați în ei, săriți pe ei“,

Le grăesce domnulu lor,
Elu, crășul codrilor.
Er Ionu lui Tudorașu,
Veselul de ieri nuntașu,
Astăzi dă și strigă: „dați
Pe Căpcăni, Români fărtați,
Să-i sdrobim, să-i amuțim,
Pușca n pieptu să li-o țintim,
Ș'apoi să-i dăm corbilor,
Ciorelor și lupilor.“
Plumbii fluera prin v'ntu,
Plăia tórna pe pământu.
Curge sângele pârău,
Curge sângele celu réu,
Curge sânge de Căpcănu
Storsu de harnicul Român.
Las' se curgă, nu-i pecatu,
Că nu e sânge curatu.

S'era se scobóră n satu
Lupta bine s'a gatat.
Mergu Români biruitori
Cătră satu cântându la hori
Și la nuntă se pornescu;
Jocă, béu se veselesc.
Căci scăpat'au țera lor.
Din ghiara Căpcănilor.

Antoniu Papp.

*) uindă=chiuindă.

Cestiunea naționalităților.

În diarul maghiar din Arad „Arad és Vidéke“ a apărut de curând un articol scris, pe cum se dice, de un fruntaș român, despre cestiunea naționalităților.

Articolul descoperă nemulțămirea naționalităților față cu stările de azi, și mai întâi recomandă guvernului și societății maghiare în genere ca să se lăpede de planurile ei de maghiarizare căci, dice autorul articolului :

Noi ne iubim naționalitatea cu mult mai tare, decât ca să ne lepădăm de ea ; așa ne-au crescut părinții noștri, astfel învățăm noi pe copiii noștri și er dința noastră ne întărește, speranța ne nutrește, că nemul nostru nu va fi desbrăcat de naționalitatea lui nici prin bani, nici prin puterea brută, nici prin cultură străină, er o cultură națională totă-deuna va fi în stare să și-o desvolte.

Alu doilea, scrie autorul, nația maghiară se nu mai dice, că ea și numai ea e statul, fiindcă statul se alcătuesce din mai multe naționalități.

În fine copiii naționalităților se nu fiă siliți a purta o povară îndoită încă din pruncia lor prin aceea, că îi silescu să învețe două limbi, fiindcă elu nu este dator a învăța în primii ani de școlă decât numai limba sa maternă ș. a.

Răspunzându la acestu articol, faimosulu redactoru alu lui „Pester Lloyd“, deputatulu Max Falk, și mai alesu vorbindu despre suveranitatea statului, dice că Ungaria e unu întregu organicu unitaru și asadere intrinsece tote atributele suveranității unui stat. Decă vré, elu și pôte să renunțe la aceste atribute... Falk vorbește de-o cultură generală maghiară și susține, că statulu ungaru nu face alta pentru însușirea limbei statului, decât ar face ori-ce stat unitaru, er decă autorulu articolului privesce în acesta maghiarizare, atunci da, statulu maghiarizează, der prin acestu elu nu face alta, decât își împlinesce datorița atătu față cu individiu, cătu și față de totalitatea locuitorilor. Recomandă apoi dreptu încheiere guvernului și corpurilor legiuitoare ca să împlinescă cererile legitime ale naționalităților chiar și peste marginile stricte datori.

Redactorii dela „Budapesti Hirlep“ răspund și ei la articolulu din „Arad és Vidéke“ susținendu, că pe unguresce dișu :

Centru statu nici că este iertat se esiste o cestiune a naționalităților... Statulu e statu și maghiaru... Libertate pôte se dea statulu — și dă chiar — fiă-cărnia într'o formă ; naționalitate pôte da însu numai unu: maghiaru, pentru-că elu nu este chiamat a face o Româniă, o Serbiă, o Slovaciă, ci numai o Maghiariă... Cine dooresce și sperază mai mult decât atata, întorcă Ungariei spatele... Noi avem naționalități, der o cestiune a naționalităților nu esistă... Decă însu cineva totă ar susține, că este o naționalitate, care în cadrul constituțiunei noastre nu incăpe, atunci cauza acelei naționalități nu mai este o cestiune de naționalitate, ci de trădare de patriă. Acestu cestiune nu este de a se tracta, ci este de a se nimici ; fiindcă ea nu voese frățietate, ci rășoin.

Vorbindu totu despre cestiunea naționalităților, guvernamentalulu „Kolozsvar“ dice :

Nu ne ocupăm bucurosu de cestiunea naționalităților. Întrebarea acesta e astăzi deja învinsă. Au trecut timpurile, de sub Nemț, când se pregătiau cu mare bătaia de cap proiectele, carl aveau să fericescă patria în felulu, ca

fiă-care poporu se-și facă mendrele după voia lui. Că în ce măsură a fostu fericită țera cu sistemulu de atunci, ni-au arătat împrejurările... C'o vorbă, a trecut timpul când luptele naționale puteau să turbure liniștea patriei, au trecut, spre fericirea țerii și spre întărirea ei.

Cestiunea acesta ar trebui luată dela ordinea zilei. (Va se dice încă totu mai este la ordinea zilei! Red. Gaz.) O cestiune a naționalităților pôte să se facă numai în acelu stat, în care una dintre naționalități a fostu mai multu seu mai puținu timp la putere....

Nu mai pôte fi întrebare cum se numesce acestă țera. Numele ei dela începutu e Maghiariă. Altu poporu n'a domnit în ea... Domniă română, săsescă ori slavă n'a fostu nici odată aici. La noi cestiunea naționalităților e deslegată. La noi nu e apesatū nimicu și nimeni ; înaintea lelei fiă-care este egal... Maghiarii au liberatū poporele...

Când cestiunea naționalităților e deslegată în celu mai fericitu modu... vinu câțiva omeni și voru să creze o politică națională, omeni, ale căror sentimente și intențiuni patriotice trebuie să le negăm. Noi am sciut că fructele vermane trebuie să cadă ; ori și cine scie, și noi scimū : că politica corifeiloru naționalității române din părțile ardeleni trebuia să cadă.

Ei, ai căroru străbuni vécuri întregi au petiționatū ca să se împărtășescă într'o formă de drepturile celorlalti cetățeni ai statului, ca să înceteze odată lumea privilegiilor : tocmai ei stau acum înaintea noastră și provocându-se la stările de atunci pretindū unu sistem deosebitū, pretindū era privilegiată a Maghiariloru, Sasiloru și Sécuiloru, recunoscându-se adecă și poporul românū ca a patra națiune.

Și ore nu este acesta unu regresu ? Nu este o nebuniă dela acela, care sloboțitū din lanțurile sclăviei pretinde acum ca elu să fiă tiranulu, care se țina în robia pe alții ?

Politica acesta a cădutu. Ea n'a avut trecutū istoricu și basă de dreptu. A trebuitū să cadă, fiindcă și-a pus de țintă scopuri contrare egalității și libertății...

Avisu

pentru proprietarii drepturilor de regalii.

Atragemu atențiunea proprietarilor de drepturi regale, asupra publicațiunei ministrului reg. ung. de finance Weckerle din 1 Februarie 1890 publicată în fôia oficială „Budapesti Közlöny“ Nr. 27 din 2 Februarie n. 1890, cu privire la realizarea despăgubirei pentru regalii.

Prin acestă publicațiune ministrulu reg. ung. de finance face cunoscutū tuturor proprietarilor de drepturi regale, a căroru pretensiune de răscumpărare s'a stabilitū până acuma și carl voescu, ca prin mijlocirea ministrului de finance, să primescă bani gata în locu de obligațiunii de statū, ca să se declare în privința acesta în cursulu lunei lui Februarie 1890 stilu nou.

Obligațiunile de statū se voru da afară proprietarilor de regalii numai în anul 1892, er celor ce voru voi să primescă bani gata li-se voru avisa acesti bani până pe la mijloculu anului curentū.

Declarațiunile, că voescu să primescă acuma bani gata proprietarii din vorbă trebuie să le facă cătră ministrulu reg. de finance în Budapesta, procurându-și dela perceptoratele regesci blanchete (tipărituri) anume pentru acestu scopū, carl li-se dau de acolo gratis, și făcându-și pe aceste blanchete declarațiunile lorū, carl apoi suntū a se trimite până celū multū

în 28 Februarie st. n. 1890 la ministrulu reg. ung. în Budapesta.

Se întelege de sine, că astfelu de declarațiuni numai aceia pôte subscrie, carl pôte dispune înșiși asupra pretensiunei lorū de răscumpărare din regalii.

Declarațiunile pentru carl nu se cere timbru, trebuie să fiă subscribe de proprietarul respectivū în ființa de față a doi martori, carl asemenea trebuie să se iscălescă pe declarația.

Simeonū Bărnutu.

(1808—1864.)

— Schiță biografică. — ideile și lucrările lui. — (Urmare.)

La adunarea din Dumineca Tomei era Bărnutu cu nerăbdare așteptat de mulțime ; căci dela densuslu, ca dela urditorulu mișcării, se aștepta indicarea direcțiunei în nisce momente, când poporul adunatū dimpreună cu tribunii nu se mai scia orienta. erau îngrijați, că risipindu-se adunarea, în urma intrigelor țeșute, poporul nu se va mai presenta la alu doilea terminu și așa se va zădărnici totă acțiunea. După prânză sosesce omulu poporulu, Bărnutu ; mulțimea entusiasmata îi ese întru întemăpinare, și când a voitū ca să desprindă caii dela căruță și se-lu aduca în trimfū, Bărnutu a rostitū memorabilele cuvinte : „Lăsați, acum nu este timpulū, fraților, să băgămū pe omeni în jugū, ci să-i scotemū ; lăsați să tragă vitele ; minutulu a sositū ca să scăpămū de jugū pentru totdeuna.“ — Sosindū în Blasiu, îndemnă pe toti la bună întelegerē și armoniă, la statornicia în apărarea drepturilor și la pace și liniște, și pe urmă însemnă ziua de 15 Maiu pentru viitoare adunare.

La datulu acesta Bărnutu propune, ca adunarea să se țina afară la câmpū, ca astfel nimeni din cei veniți să nu fiă eschisū dela participare ; elu se alege de vicepreședintele adunării și în momentulu când înainta spre tribună „tăcere religioasă se făcu în poporu, cea din urmă suflare părea că amuțise, ca să se audă oraclulu. Vocea, cea de jumătate stinsă a oratorului, atunci luă unu timbru āngereșu, ce resbătea până în fundulu inimelor“, și cu modestia-i înăscută rosti cuvântarea, care pururea va rămâne memorabilă, ca expresiunea fidelă a dorințelor Românilor din acele timpuri. — Elu propune ca adunarea să se proclame de adunare generală a națiunei ; câmpulu pe care se ține adunarea să se numescă câmpulu libertății ; națiunea să se declare credincioasă împăratulu și să se proclame de sine stătătoare și de parte întregitoare a Transilvaniei și pe urmă națiunea să depună jurământū de credință cătră împăratulu, cătră patriă și cătră națiunea română.

Bărnutu se alege apoi de vicepreședintele comitetulu naționalu cu reședința în Sibiu, și compusū din 25 membri cu Episcopulu în frunte. După-ce adunarea a dona din Blasiu din Septemvre destituise pe comitetulu din Maiu, a alesū unu nou comitetū : comitetulu de pacificațiune constătorū din membrii : N. Bălășescu, Bărnutu, Laurianū, Cipariu, Florianū, Mikes și Ioanū Branū. Bărnutu a fostū președintele comitetulu și în aceea calitate conduse cu cea mai mare înțelepciune cauza națională ; actele acestui comitetū, țenuta lui când cu ocașiunea chiamării Rușilor în ajutorū, suntū cestiuni, carl cadū în domeniulu istoriei și de aceea nu ne putemū dimite în espunerea lorū detaiată.

Când în 11 Martie 1849 s'a cuprinsū Sibiuulu prin Maghiari, Bărnutu noțtea în trigū și nea și-a mântuitū viața sărindū peste zidulu orașului, însoțitū de tēnerulu Nicolae Stoia, și fiindcă n'a pututū să afe scutu și adăpostū la părinții acestuia după-ce ei înșiși erau gata de plecarea, — și-a continuat drumul mai departe spre Româniă ; pe unde, cu cine și

când anumit a trecut granița în țera nu se scie : — probabilū, că a mersū cu alți fugari pe lângă Turnu-roșu în strimțorea munților, pe lângă apa Oltului până în Româniă.

După multe necasuri și suferințe îndurate prin arestările din Rîmniculu Vălcii și Turnulu Severinū, ajunge la Constantinopolu, de unde în 6 Iunie 1849 plecă peste Smyrna, Syra, Concyra și Triest la Viena, ca să se întelēgă cu deputații români despre cauza națională. În Viena petrecū dela 23 Iunie până la 2 Septemvre, când s'a rețorsū înapoi în Transilvania, ca apoi în Noemvre să mērgă de nou la Viena, ca acolo dimpreună cu alți bărbați să stăruie pentru rezolvarea cauzei naționale.

Suferințele și continuele agitațiuni a anilor acestora îi sdruncinară forțe sănătatea și în urma consulțării medicale în 23 Ianuarie 1850 se aședă în satulu Kaltenleutgeben de lângă Viena, supunându-se la o cură de apă rece. Deși bolnav urma totuși cu atențiune desfășurarea lucrurilor și ținea pe bărbații de influință din Transilvania în continuu în curentu cu dispozițiunile cercurilor normative din Viena. Așa scrie între altele prietiniului seu B. cu dt. 14 Aprilie 1850 : „deputațiunea națională, care se află în Viena, lucră neîncetatū în cauza națională ; nu sciu ce rezultatū va avē, der meritulu ei totuși este mare ; pentru-că apēra pe națiune în contra calumniilor, carl le ridică națiunile inimizate asupră-i înaintea ministrului și prin foile publice. Iancu, Balintū și Maiorū au fostū la Împăratulu în 8 Martie, conduși de Laurianū. Ianculu a salutatū latinesce pe Majestatea Sa, i-a datū raporturile despre resbelele purtate ; la ce i-s'a răspunsū : „lubenter accipio, et gratulor, multa fecerunt, valde multa fecerunt“. (Le primescū cu plăcere și vē gratulezū, multū ați făcutū, forțe multū ați făcutū.)

După prezentare vorbindū germănesce i-a dișu lui Laurianū : „Es freuet mich sehr, sie haben viel geleistet. Iancu hat sehr viel geleistet.“ (Mă bucurū forțe multū, ai făcutū multū, Iancu a făcutū forțe multū.) Apoi a făcutū curenție la tatălu Împăratulu ; acesta i a primitū cu deosebită afabilitate, i-au descrișu totă starea țerei și suferințele Românilor. Elu li-a promisū, că se voru remedia. Au fostū apoi la ministrii, la baronulu Sina și Popū. Iancu și Români întru adevērū au făcutū mare onore națiunei nōstre pentru totdeuna. Deputațiunea încă a fostū la Majestatea Sa în 10 Martie cu o petițiune, ca să se hotărăscă mai curēndū cauza Românilor, și li-s'a răspunsū : „ich werde mir von meinen Ministern Bericht erstatten lassen und Sie können versichert sein, dass die billigen Wünsche der Romänen erfüllt werden“ (voiu cere ministrilorū mei să imi raporteze și puteți fi asigurați, că dreptele dorințe ale Românilor se voru împlini).

În Augustū 1850 s'a întâmplatū decorarea lui Bărnutu din partea Majestății Sale cu „crucea de aurū cu coronă pentru merite“ — das goldenen Verdienstkreuz mit der Krone ; și acesta în semu de înaltă recunoștință pentru serviciile prestate Tronulu în anii 1848/9. În cele din urmă ne-amū hotărītū publica în întregū cuprinsulu seu scrisoarea primită de Bărnutu dela Guvernatoarele din Ardelt, respective din partea curții imperiale în cauza decorării ; motivulu, care ne-a îndemnatū la acesta nu este doră, că voimū să scotemū cu totū prețulu la ivelā laudele lui Bărnutu, nu, — căci faptulu decorării cu unulu din cele mai distinse semne de distincțiune, vorbește de sine, — ci ținemū să se cunoscă acestu documentū, ca totū omulu bonae voluntatis să se convingă, precum că scormiturū malițioasă, nisce învinuiri false purcese din rea voință, ori necunoștință de causă suntū afirmările, că Bărnutu ar fi fostū de simțăminte antidinastice republicane și nu ar fi lucratū întru tote corectū ca președintele comitetulu de pacificațiune

— cari învinuiri s'au ridicat din o parte, din care omul nepreocupat mai puțin s'ar fi putut aștepta.

Scripta Gubernatorului sună: Nro 1850. „Seine k. k. apost. Majestät haben Ihnen mittelst. a. h. Entschliessung vom 21-ten August I. J. in Anerkennung der Verdienste, welche Sie sich während der letzten Revolutionsperiode in Siebenbürgen durch erprobte Treue und Anhänglichkeit an die rechtmessige Regierung, sowie durch Ihre patriotische Haltung und Wirksamkeit und den Staat erworben haben, das goldene Verdienst-Kreuz mit der Krone allergnädigst zu verleihen gerucht. Nachdem Ihnen diese Decoration im Wege der Exped. Direction des hohen Ministeriums des Innern in Wien bereits auf kurzem Wege zugestellt und der hierüber eigenhändig unvertigte Revers an die Ordenskanzlei geleitet worden ist, so gerucht es mir bloss zum besonderen Vergnügen Ihnen hierüber nachträglich auch ein ausgefertigte dienstliche Intimation zuzusenden. Hermannstadt, den 23-ten Oktober 1850. Wohlgenuth m. p. An den Herrn Prof. Barnuti dermalen in Wien.“

In traducere românească: Maiestatea Sa c. r. apost. prin prea Înaltul decret din 21 August a. c. s'a îndurat prea grațios a Vă conferi crucea de aur pentru merite întru recunoșterea meritelor, pe cari Vi le-ați câștigat sub durata ultimului periodu de revoluțiune din Transilvania prin credință și aderință probate către Guvernul legitim, precum și prin ținuta și lucrarea patriotică a D-vostre în interesul statului. După ce decorațiunea această Vi s'a admanat deja directe pe calea Direcțiunii exped. a Ministeriului de interne din Viena, ér reversalul subscriș cu mâna proprie s'a înaintat la cancelaria (cabinetul) de orduri, mie mi restez spre deosebită plăcere, ca să Vă trimit postcipative și intimatul oficios. Sibiu la 23 Octomvre 1850. Wohlgenuth m. p. Domnului profes. Barnuti acum în Viena.

Din documentul acesta se vede: a) că decorarea s'a întâmplat în Viena, unde pe atunci petrecea Barnuti și Gubernatorul Transilvaniei i-a dat după aceea intimatul; b) că dela locul cel mai competent se declară ținuta și lucrarea lui Barnuti din totu decursul revoluțiunii de „patriotică“, de conformă cu interesele bine pricepute a statului și că c) totu de-acolo se recunoșce, că Barnuti și-a probat în acelu restimp credința și aderința față de înaltul Tron, séu ceea ce totu-una este, față de Guvernul legitim.

In anii 51—52 a ascultat mai multe prelegeri la facultatea juridică din Viena peste totu 3 semestre, precum aflăm în o scrisore a lui I. Maiorescu; în 11 Octomvre 1852 merge la Pavia spre a-și completa studiile și mai ales spre a cunoșce mai deaprope jurisprudența Italiei și a face studii limbistice comparative. Aci stete până în 5 Iunie 1854 când obținend diploma de doctor în drepturi, se reintorse éra la Viena.

Din Italia sunt date toate lucrările lui Barnuti, câte au apărut în acei ani în foile nostre politice și de știință; oăci Barnuti lucra continuu, nu din mârire desértă, ci ca să contribuie și dănsul la limpederea lucrurilor. Laudele nu-i plăceau; éta ce scrie dănsul din Pavia amicilor săi Papin Ilarian și Hodoșu: „Scrieți-i lui Iacobu (Muresianu, redactorele), ca să lase afară de altă-dată toate laudele când îni va mai țipări vre-unu articolu, și că nu-i mulțămescu nici decatu pentru că m'a pus în foia de deună între Români cei mari; ajungea să-și arete complăcerea către stilu, decă i-a plăcutu, cu tôte că nici această nu era de lipsă. Laudele numai pentru cei ambițioși sunt bune, ca să le astêmpere setea, și ca surogat pentru cei ce sed în scaune și nu le umplu; între amici sunt ciarlatanăria, ca motivu nu sunt practice, pentru că pentru cei ce-și cunoscu datorile sunt

de prisos; pe ambițioși încă mai de multeori i-au impetrit, decatu i-au abătuț din calea rétăcării; ele desértă invidia și vatêmă ambițiunea altora“.

Ajunsi în Viena, în ministeriul de culte era tocmită calea, ca să se dea lui Barnuti o deregatoriă austriacă, precum apriat se vede din scrisora secretarului ministeriului Heufler adresată lui; dér elu nu primi, ci preferi a da ascultare invitării ministrului de instrucțiune publică din Moldova spre a primi catedra de filosofie în gimnasiul academicu din Iași. Invitarea această a urmatu la inițiativa și insistința lui A. Treb. Laurian, care chiebatu de principele Gr. Ghica ca în locul lui Gh. Seulescu, care se retrase, să fiă inspectoru generalu alu școlerlu din Moldova și propunend-uș a organiza școlile, continuă a aduce din Transilvania unulu câte unulu dintre bărbaii, cari „ca elevi ai școlerlu blășiane fură pentru Muntenia ca și Moldova toiagul lui Moise, care despica negurile ignoranței și conduse pe Români cu siguranță prin această mare de întunecă, care-i despărția mai bine de unu seculu și jumătate de limanulu luminos alu Românismulu.“ — (I. P. Eliade. Ist. ped.)

Dămu locu scrisorei lui Laurianu către Barnuti din 6 (18) Septemvre 1854, prin care îl invită la Iași, însemnată fiindu din multe privințe. Ea sună:

„Frate Barnuti! Numai aseră am primitu scrisora D-tale din 3 Septemvre a. c. și mă miru, că mi-au venit așa târziu, căci în genere scrisorile dela Viena vinu în 8 zile la Iași. M'am bucurat forte, mai înteu pentru că mi-ai scris însuși d-ta, alu doilea pentru cele ce mi-zi comunicat. Noi în fine amu scapatu de Ruși; Sămbătă dimineța a plecatu de aici Gorciacov, și până sera n'au fostu în Iași picioru de rusu. Dér credu că veți fi aușit de urita lor purtare la plecarea din România și din Moldavia, cu desarmarea miliției române, fiind-că n'au vrut să mergă cu dănsii. Pe căpităni de artileria Filipescu l'au dusu prinsu în Rusia, fiind-că au dechiarat sərbătorește, că miliția moldavă nu va eși din țera pentru scopuri străine. Tota lumea se miră, că cu ce dreptu Rușii l'au făcutu prinsu și l'au trecut peste Prutu, când ei nu sunt stăpani peste țerile aceste, ci numai protectori (cum se numesc ei). Apoi acesta e maniera de a proteje pe popor? In Gazeta Transilvaniei va eși unu articolu detaiat. Maioreșul ar face bine decă l'ar traduce séu l'ar prelucra și l'ar trânti în Wanderer séu în Ost-deutsche. E o călcare infricoșată a dreptului gințiloru, — asupra punctulu acestuia trebuie tare apăsatu. Rusia a dovedit, că nu vré să respecteze nici unu dreptu, prin urmare trebuie tractată ca dușmană a genulu omenescu. . . D-ta, decă est liberu și ț-ar mai pără a intra în trebile școlastice, vină la noi aci; deocamdată ca profesor de filosofie și apoi peste unu anu, doi, ca profesor de legi séu de științele politice.

„Când am venit eu aici am găsitu numai patru clase gimnastice, la anul 1852 am formatu a V-a, la 1853 a VI-a, acum formežu a VII-a, la anul viitoru am de scopu să deschid facultatea de legi, séu decă nu voiu puté la anul, apoi cu ajutorulu lui Dumneșeu, de bună semă în 1856, decă până atunci d-ta vei puté să te ocupi cu filosofia. Léfa profesorulu de filosofie este de 7200 lei pe anu. Decă decă ți-se va pără acceptabilu acestu postu, scrie-mi îndată, că eu voiu face fără întârziare punerea la cale la departamentulu cultulu și alu învățături, pentru ca să ți-se trimită și parale de drumu.

„Despre discursulu lui Giordelli vomu vorbi de altă-dată; noi suntem Români de viță italică, dér decă cineva vré să ne facă Daci, nu strică. Dacii au fostu omeni harnici, și eu aș dori ca noi să sêmământu cu dănsii.“

Fără însé să aștepte răspunsulu lui Barnuti, Laurianu, precum i împärtă-

șese în o următoare scrisore, a spus ințențiunea sa Ministrului Mavrogheni, care la momentu i-a și datu resoluția de primire, adresându-i o scrisore formală.

Barnuti a statu câteva timpu la îndoielă; căci se temea, că stările cele nesigure din principate nu-lu voru lăsa să lucreze în pace, scia despre nenumăratele greutăți, ce a întâmpinat Laurianu însuși ca directoru de școle; dér prevădend, că nu va avé mai multă tignă nici acasă, ba probabilu că nici atâta, — se decisă a continua mai departe apostolatulu naționalismulu român. (Va urma.)

O GEOGRAFIA NOUĂ.

(Urmare și fine.)

Secțiunea a III.

Hotarul și ocupațiunile împreunate cu elu. 1) Agrii, fânețe, păduri, pășuni, vii, — bună descriere. 2) Cunoștința geografică a hotarulu: a) câmpu, colină, delu, șiru de munți, șes. b) Isvor, păreu, vale, riu, fluviu, mare, lacu, baltă. Insula, peninsula. c) Folosulu riuiloru, canaleloru, lacuriloru și măriloru. 3) Productele hotarulu cetății noastre. 4) Solulu hotarulu nostru (Aci sunt de a se înțelege soiurile de pământ.) 5) Istoria orașulu Bistrița.

Secția a IV.

Descrierea cerculu. Cerculu orașulu. Aci ne conduce la Aldorf-sat, ai a căru locuitori sunt „cetățeni ai statulu ungar cu limbă maternă sâsescă.“ Óre nu era de ajuns decă dicea, că locuitorii ei sunt Sași? Care locuitoru de pe teritorulu acestei patrii n'a recunoscutu, că este cetățenul alu acestui stat? De altcum totu așa dice cartea și despre locuitorii satelor Pinticu, Dumitra-mare, Beșineu, Timnir, Sărățelu, Budacu, Jolna, Vinda..., că adecă sunt populate cu civi de ai statulu ungaru, dér de limbă sâsescă. — Aci nu e vorba de a combate pe autori, dér vorba e, că se facu ridiculu cu repetarea frazei: *lakoi szintén szász anyanyelvűek, magyar állampolgárok, séu: lakoi magyar és román anyanyelvű magyar állampolgárok.* Decă odată s'a dicit, ori de nu s'a dicit, — s'a dice, că comitatulu acesta formeza partea cea mai nordu-ostică a Ungariei și adecă a Transilvaniei, care legată este de Ungaria; decă s'a dicit ori s'a dicit, că toți locuitorii acestei țeri, fără deosebire de limbă și lege, sunt fii ai patrii, adecă cetățeni ungari — de ce să se mai repetescă la fiă-care sat? Mai bine pune și aci întrebările de cari vorbi mai sus. Intr'o carte de școlă se fimu mai cruțator în expresiuni bombastice, dér mai cuprințatori în stil; se ne ferim de vorbe superflue, dér să nu lăsăm din cele într'adevăr de lipsă; se nu facem cu unele parade ridicându-le ca pe unu steg, ér altele nici în cenușă, ca pe Cenușotca din poveste.

Secția a V.

Comitatulu.

Cunoșterea comitatulu Bistrița-Năsăud.

1) Călătoriă spre ostu pe lângă apa Bistriței.

Aci ér — ca și până la finea opșurulu, mai la fiă-care satu ni-se repetă, că locuitorii sunt cetățeni ai statulu ungaru cu limbă maternă așa și așa. Parcă nu-i vorba de unu comitatu, ci de nescari insule, cari aparțin unele Franciei, altele Angliei, Italiei etc. 2) Șesulu Bistriței peste totu. 3) Șesulu Budaculu. 4) Șesulu Budaculu peste totu. 5) Șesulu Șielulu. 6) Șesulu Șielulu peste totu. 7) Călătoriă pe drumulu țerei dela Sărățelu spre sudu către Tergulu-Muresulu (Maros-Vásárhely). 8) Călătoriă din Bistrița spre apusu către Timnir. 9) Călătoriă din Bistrița către nordu pe drumulu țerei, în șesulu Someșulu. Aci între altele dămu de satulu *Entradaniu cu 269 locuitoru ungaru de legea israelită*, cari se ocupă cu comerciulu; are școlă de stat, mașină de spirt și moră cu mai multe petrii. De însemnat este, că ori unde este

câte o școlă de stat ori comună, sunt însemnate în această geografă, dér școlile confesionale sunt tăcute mai peste totu locul, de unde ar urma, că nici nu există, decă din esperință nu le-amu cunoșce. — Adecă la finea opulu, se fimu drepti, se spunem, că fiă-care comună și are școlă, numai câtu nu ni-le ridică într'o rudă ca pe cele comunale ori de stat.

„Năsăudulu, comună mare cu 2453 locuitori de limbă maghiară, română și germană, cari pe lângă economie se ocupă și cu măestriile. In piață se ridică pomăsa biserică gr. cat. edificată în anii mai de aproape. Se mai află aci o școlă mediă frumoasă postată într'unu frumosu și mare edificiu, o școlă comună fundatiională de băieți și fete și o școlă populară confesională.“ Dér nu ni-se spune, că gimnasiulu e românescu, nici că școlile celelalte ce felu de școle sunt: românesci, unguresci ori dór turcesci? Că — precum locuitorii Entradaniulu sunt ungaru de legea israelită, de ce se nu pótă fi școlile din Năsăud turcesci de legea gr. cat. ori confesională cu limbă de învățământu chineză, decă nu chiar volapük?

Acum, după ce mai spune câteva vorbe despre Năsăud, aduce numita carte schițe din Istoria fostulu regimentu român alu II-lea de graniță. 10) Călătoriă pe valea Someșulu spre apusu, răsăritu și pe șesurile laterale ale fluviulu Someș. La Salva ne spune, că este școlă comună, deși numai de câțiva ani; dér pe cea română conf., care stă de decă de ani, nu o amintesc; altcum, cum am mai dicit, așa facu autorii mai pe totu locul. Ajungend la comuna Mititei, ne spune, că aci, adecă în Mititei, nu este nici o unică fântănu, din care causă locuitorii își duc apă din Someș. — Decă comuna Mititei ar fi aședată ca Salva, Năsăudulu, Tradamulu etc. chiar lângă fluviulu Someș, credeam, că se pôte și una ca asta; dér deorece comuna Mititei zace pe unu poderei, ér Someșulu curge pe sub acelu poderei, mi veni lucru cu mirare, dreptu aceea mi-am dicit: decă cartea are dreptu, că în Mititei nu-i nici o unică fântănu, aceea pôte proveni din 2 cause: ori din lenea locuitoriloru, cari mai preferesc a sui și cobori de câteva ori cărărușele țepișe pe dunga podereiului până'n Someș și retour, ori că înzădaru ar săpa, că nu dau de apă, ori de-o apă forte rea. Am întreatu dér anume pe unu omu din Mititei, decă e dreptu, că la ei nu sunt fântăni? Și éta răspunsulu lui: Sunt în Mititei destule fântăni, și încă cu apă destulă de bună, dér câteva gazde, cari au casele mai pe marginea podereiului de către Someș, sunt dedate a bea apă de riu, din asta causă facu străpăția până'n Someș când le dă mânu, când nu beau și foloșesc și ei apă de fântănu. Ce nu există dér în geografă — există în realitate.

Pe aicea n'colo numesc apoi tôte comunele, ce-i cadu în cale, și nu uită a însemna unde sunt școle de stat ori comunale. Uită însé se spună, ce dascăli sunt la școlile comunale. Decă se scimă, că nu s'ar supăra, le-amu veni într'ajutor. In Nepos (Vărarea) pe lângă frumoasă școlă conf. gr. cat. română provedută cu 2 învățatori, a făcutu și stăpanirea o școlă comună dându-i dreptu dascălu pe unu așa numit *Bouariu*, unu omu acesta, care din paiu s'ar arăta a fire omu de-a firea, în realitate — s'a trasu dela confesiune la școle comunale, dreptu este, că scie ceva pe ungarie. — In Măgura avem școlă română conf. cu 1 învățatoru harnicu, dér este și o școlă comună, care are unu dascălu de prin părțile ungurene, Papp György, omu care, după cum spunu gurile regelu, nu bagă vinarsulu în ciobote, de frică se nu cure, dér e mare fabricantu de băte. Acestu George Popu anunțase astă-veară cursu de industriă domestică, — care pe câtu sciu — l'a și ținutu în ... lună. — In Ilva-mare avem școlă confesională gr. cat. română

cu 3 învățători, dér se făcu și una comună — ca să o potă băga în Geografia comitatului, dascălul la acesta este Vasile Baiciu, pantofar de profesiune. Pentru o școală conf. pôte nu l'ar fi aflat aptu d-lu Havași, la cea comună e prea bună. — În Ilva-mică avem școală conf. română gr. cat. cu 2 învățători harnici, dér trebui să mai facă d-lu Havași și una comună punându dreptu dascălul pe Traianu Moldovanu, care — deși are unu trate prof. la universitatea din Clușiu, pe d-lu Moldovanu Gergely — e mai slabu în corp și spiritu decâtu celea 7 vaci slabe ale lui Faraonu localtă computate, înocătu paroc și Christos ar sta pe gânduri să-i dăcă: „iați patul tu și umblă!“ Nu elu a descoperit telefonul, nici parafușul. În Rebra mare (și nu cum dăca geografia, în Rebrisoara) este școală comună (pe lângă cea română conf. gr. cat.) În școală asta comună dă prelegeri Duka Sándor, ab origine din Gherla, de profesiune pantofar, în urmă cătană — scribă-emisaru de bancă — vegrehajto și ađ dascalu comună. Scie bine bea alcoolice — așa spunu gurile rele, eu însă nu cred. — În Salva este școală conf. gr. cat. română, dér a mai deschis Havași ori antecesorii lui și școală comună. În învățatoru acesteia este Finegaru Gabor, unicul omu zelosu din dascalii comunali, daună, că nu-i la o școală confesională. — În Maieru este școală rom. gr. cat. cu 3 învățători calificați, dér d-lu Havași făcu și școală comună și o îndestră cu dascalul Reboreanu Vazul, din Chișina de origine, — carte scie cătu și omenia. Acestea trebuiau puse în geografia cea premiata, dinpreună cu alte amărute ponderose, cum d. e. unu învățatoru a unei școle de stat din acestu comitat susține, că la altuarea în crepătură trebeu virită crenđuța nobilă chiar în mijlocul trunchiului, apoi se apropiă cu o margine de oajă ori ba, acesta nu împorță.

La Rodna vechiă ne spune numita geografă, că este școla elementară de stat cea mai populată în totu comitatul, dér aceea nu ne spune, că căți dascal are și pe fiă-care cam căți elevi se vinu? Dăcă ar ține contu de cifre, ar afla de siguru alte școle în comitatul multu mai populate ca cea de stat din Rodna, în raportu cu numărul dascalilor,

11) Valea Someșului peste totu.

Secția a VI-a

Privre generală peste comitatul Bistrița-Năsăud. 1) Comitatul, granițele, arealul lui. 2) Suprafața, 3) Apele și isvorele mineralice, 4) Clima și produsele comitatului și 5) Ocupațiunea locuitorilor comitatului. Agricultură, industrie, comerț. 6) Naționalitatea și religia locuitorilor comitatului Bistrița-Năsăud; referințe culturale.

Din această prelegere voiu cerca dór voiu mai puté traduce ceva; éta cum începe:

„Locuitorii comitatului Bistrița-Năsăud toți sunt locuitori civi ai Ungariei, de aceea toți aparțin națiunii maghiare, adecă sunt Unguri, cari însă într'aceea se deosebesc de cătră olaltă prin limba maternă și religione. Sunt unii civi ai statului maghiar cu limba maternă maghiară-săsescă (germană) și română, ér priviți după confesiune: romano-catolici, greco-catolici, greco-orientali, evanghelico-reformați, evanghelico-luterani, israeliți și puțin unitariani. În privința culturală stau pe trépta cea mai înaltă cei cu limba maternă maghiară și săsescă (germană) din cari mai făcare soie ceti și scrie. Și Români se străduescu a progresa în timpurile mai prospete (de când avem dóră Kulturegyletul în Bistrița, ori de când s'a croitu geografia asta?)

Va se dăcă, după cum dăca geografia această premiata, Români sunt mai proști, mai fără creștere, adecă nici nu Români, că de aceia nu sunt în acestu comitat, ci Unguri cei cu limba maternă română. Aci nu sunt bine lămuritu, dăcă sub Unguri cu limba maternă română ne înțelegu autorașii cărțicele pre noi, cari ne

credem a fi Români; dăcă da, atunci le mulțumim de complimentu și éta de ce:

1) Dăcă ei susțin, că scrișu-cetitulu e barometru culturale unii popor, atunci hai să numerăm pe Români acestui comitat, care în majoritate absolută sunt compoși din foștii grănițeri români din reg. II, să vedem căți sciu și căți nu sciu ceti și scrie? și adecă căți sciu încă de pe vremile când vorba Kulturegyletul nu era în proprietatea dictionarului maghiar. Să căutăm apoi pe Unguri neoși din Nimigea ungurescă, Sărățel, Jeica, Entradam, Rodna veche, cum și pe alți Jidani și Țigani, cari aparțin în carte strictissime cavaleresciei națiunii maghiare, să vedem din acesteia câte percente sciu ceti în limba lor națională (care firesce pôte diferi de cea maternă, și după principiile autorașilor este cea maghiară?) căți indiviđi nu sciu din acesteia ceti și scrie în limba națională și nici în cea maternă?

Sasii? totu respectulu, acolea are dreptate geografia cea premiata. Intre ei — cu deosebire în generația mai tineră, forte puțin se află cari se nu scie ceti și scrie.

2) Posibil și aceea, că autorii geografiei înțelegu cultura inimii, când clasifică populațiunea acestui comitat după gradele ei culturale. Și dăcă așa înțelegu, atunci apoi din ei vorbesce numai ignoranța, când susțin, că Români ar sta pe trépta cea mai inferioară. Care din aceste popore este mai darnicu, mai bunu, mai milosu? Care se bucură cu cei ce se bucură, și plânge cu cei ce plângu?

3) Ori pôte autorii înțelegu capacitatea de a se instrui când susțin, că Unguri cu limba maternă română sunt pe trépta cea mai inferioară? Ori că voru a dăca, că acesteia, adecă Români (pardon de expresiune, că după geografia premiata sciu că Români pe aci nu există) chiar de aru soi serie, sunt totuși moralmente brutali. Dér atunci de ce nu afi în totă literatura lor o poesiă ca următoarea:

Nekem ojan asszony kel
Ha beteg is keljen fel!
Akar izom, akar nem
Megis reszeg a nevem?

Ce cultură a inimii tradéză aceste poesii la poporul, care le-a creat pe séma sa?

Urmându mai departe, vedem că aci recunoșce geografia cea premiata, că totuși numai o comună este în totu comitatul, care se fiă lipsită de școală.

7) Purtarea și datele poporale. Farmecile. Aci descrie portul Ungurilor și alu Sașilor, cum și datini săsesci. Vorbindu de junii români (român férfiak, mă miru cum de nu-i numesce oláh anyanyelvi, magyar férfiak?) ne spun că acesteia pôrtă cămeș lungi și curele lungi bumbite, apoi descrie binișor portul țeranilor noștri. După aceea descrie, firesce nefidelu, unele credințe deșerte de ale poporului nostru, datele dela Sânziene, Sângeorgiu, Séra de anul nou, calendarul de cêpă, deochiul...

Acastă prelegere o finescu cu caracteristica Ungurilor, despre care se dăca:

A magyarokat a munkasság jó kedély, szavatmegtartás, vendégszeretet s különösen az jellemzi, hogy hazajokat mindenk felet szeretik és érlette életoket is szivesen áldoznak fel.“

Ore aci ce înțelege prin magyarok?; înțelege ore pe toți locuitorii acestui comitat, ori numai pe așa numiții magyar anyanyelvi magyarok, că, precum mai vedurăm, în acestu comitat sunt magyar — nemet — (szasz) român (oláh) jido — tzigány anyanyelvi magyarok!

Urméz: 8) Drumurile de comunicare ale comitatului Bistrița-Năsăud. 9) oficianții comitatens. 10) Cercul.

Secțiunea a VII-a

Comitatele învecinate. Țera. Regele. Ministeriu. Deputații. Ér punctul penultimu sună:

A mi hazánk, szülőföldünk Magyarországnak, ebben tehát magyar minden vármegye, ennek minden járása, ezeknek minden községe, a községnek minden lakosa, legyen az szasz, román, vagy más anya-nyelvű.

Încă unu punctu, și apoi fine. În genere dăș, împărțirea n'ar fi rea, lucrulu însuși a costatu osteneală și órecari studii, dér prea din sémă în afară e plinu opșorul de vorbe și propozițiun bombastice; prea se facu autorii mai popistași decâtu papa, prea desu au vorbele magyar polgar, magyar, magyar și érá magyar. E vorba de descrierea geografică a unui ținutu românesc și săsescu și totuși nu suntem slăbiți din vorba magyar!

Altuam, ce să mai scim, pôte mâne poimâne să fiă impusă această geografă în tóte școlele, atunci apoi putem dăca: Halal de geografă!

Eremitul din Carpați.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciul biurolui de corespond. din Pesta.)

Fiume, 15 Februarie. Starea sănătății lui Andrássy e forte slăbită.

Berlin, 15 Februarie. Vorbirea cu care împăratul a deschis consiliul de stat, arată problemele ce'i stau acestuia înainte ca fiindu seriose și pline de responsabilitate, și accentuă programul, cunoscutu din decret. Proiectele, care rămân secrete, s'au predatu membrilor consiliului de stat. Împăratul distinse în modu ostentativu pe cancelarul imperiului, a căru conlucrare la vorbirea împăratului e neindoișă.

Roma, 15 Februarie. Guvernul a depus în cameră unu proiectu de lege privitor la asigurarea obligatoră a lucrătorilor. Premiele de asigurare se plătescu 9/10 de cătră patroni și 1/10 de cătră lucrători.

Din traista cu minciunile.

Elu a începutu.

Satul de binele de-acasă, cu frunđa'n buze, Sécuiulu trecuse peste vama cucului în Țera românească și intră ca slugă la unu boer. Boerulu pe lângă altele avea și doi măgari, de căratu apă, cașu, brânză, una alta dela stână, și fiindcă pentru celelalte vite avea păstoru, ilu potrivi pe Sécuiu, să vedă de măgari.

Sécuiulu, vorba dulce, palmă sêcă, ca să între la inima boerului, îndată se pune pe lucru cu măgarii și-i satură, îi îndopă, apoi prinde să-i țesele. Dér posna naibe cu măgarii boieresci, căci cum pune țesala pe ei, se codescu, se buiestrescu, de mi-lu nimerescu pe Sécuiu chiar unde era mai gingașu.

„Așa! voi dobitoce fără rost — dăse Sécuiu mániosu pară și focu — las' că vă arêtu eu cine-i Sécuiu și cum rêsplătesce ce primesce“, și întorcându-și călcăile împintenate începe a da cu piciorul în ticăitul de măgar. Boerulu lângă elu.

„Prostu ești, nebunu ești séu, cei cu tine — îi dăse acesta — de-ți pui mințile cu dobitoculu acela?“

„Cinstescu fața Dumnilale — rêsponse Sécuiu atinsu de vorbele boerului — eu nu-mi punu mințile cu elu, dér nu se prinđă cu mine, căci bine ai vedutu, că elu a începutu.“

Așa vedu, că au beutu.

Unu Sécuiu frunțașu și cu multă prindere avea slăbiciunea, de prea era îngrijit, de gătélj ca să nu-l bată sece. Când se vedea alături cu sticla plină, puteau vécocaii să mânce nu numai sórele și luna, dér și tóte stelele de pe ceru, că în capul lui parcă luminau dăce sorî deodată și nu s'ar fi datu pe douădeci de vicișpani.

Într'unu među de nópte — éráși lu-

minat — apuca elu drumul satului din gardu în gardu, ca să nimerescă acasă. Muierea, se înțelege, atâta era de obișnuită cu acesta, că nu a ținută să-l aștepte cu lumina pe masă, ci s'a culcatu să dormă. Într'unu târđu numai ce o brodesce acasă și Sécuiu, vorba ceea, ca orbulu Braila, dér totu tină de-ți era nu sciu cum se te uita la elu. Pe semne învêrându-se pământulu pe lângă osia sa, îi scăpase de multe-ori de sub picioare.

Ajunsu în casă, aprinde lumina și ca unu bunu gospodar întréba și de una și de alta.

„Auđi tu Varvara — dăse între altele — beut'au bivoli?“

„Așa vedu, că au beutu“ — rêsponse muierea măsurându-lu din ochi și se întorse cătră părete, „așa vedu că au beutu.“
Koevary.

MULTE SI DE TOATE.

Sinucideri nepedepsite.

Puterea și dreptul tatălu de familie nu are margiu în China. Dreptu esemplu despre acesta pôte să ne servescă celu mai nou casu întemplat în Canton. Unu neguțatoru cu stare din acelu orașu, anume Ibon, avea doi fii; celu mai în vèrstă, stricatu moralmente, a intratu în prietiniă cu nisce tâlhari, și după ce, printr'o viéță destrăbălată și-a cheltuit totă averea, tată-séu l'a alungatu dela casa sa. Stricatu tineru ajunsu în așa mare miseria, încatu ca să trăiescă era silitu a primi bucatele ce i-le dau servitorii domnilor pe ascunsu. Din potrivă, celalaltu copil devenise unu om de laudat. În fine, într'o đ, copilulu celu mai bêtân se puse în fruntea unei cete de tâlhari, năvăli asupra locuinței tatălu séu, sparse ușile și-i răpi serinulu cu bănișorii ce-i avea. După câte-va zile tatălu a aflatu, că tâlharulu care i-a luat bani a fostu copilulu séu; trimise deci pe unu servitoru credinciosu alu séu să-lu cheme acasă, căci ilu iartă, ba că-i dă voia ca peste câte-va zile să lege căsătoria c'o fată dintr'o familie bună. Servitorulu ilu află éráși în cea mai mare miseria și l'a sfătuitu ca să-și revină în sine și se îndrepteze. Elu promise, că va face totu și merse cu servitorulu acasă, unde i-se făcu cea mai frumoșă primire. Elu se puse pe mâncate și mâncă ca trei, — dér mâncările erau tóte înveninate cu arsenicu, așa că peste nópte muri între cele mai chinuítóre dureri. Fapta părintelui séu însă n'a fostu pedepsită, fiindcă dreptulu chinezu privesce pe fiu ca proprietatea tatălu, așa că părintele pôte să faca ori-ce vré cu fiul séu. Din contră, dăcă s'ar întempla, ca fiul să omóre pe tatălu, întempe-se acesta chiar fără voia, elu este condamnatu la mórte și executatu într'unu modu grozavu de chinuítóru.

Cununiă. D-lu *Gavrilu Poppu*, notaru în Sioimașu, își va serba cununiă în 16 Februarie st. n. cu D-șora *Maria Beleşu*, amabila fică a d-lui Ioanu Beleşu din Odvoșiu.

Din raportele comerciale din Budapesta.

8 Februarie.

Coloniale. Prețulu *zucharului* devine totu mai fermu fiindcă esportulu este cu multu mai mare ca în epoca corêspunđătoare din anul trecut. Prima notéză 34 fl., în cubul 35.25, 100 kilgr. — *Cafeaua* se urcă din causă că rezultatele recoltei sunt slabe. Ceylon notéză 200. 188, Java 194. 180, Mokka 200, pr. 100 kilogr.

Victualii. Se notéză *gâsca* grase fl. 5.60, 6.50, tăiate 5.20, 6 fl.; slabe 3.50, 3.80, *rațe* grase fl. 1.80, 240; slabe 1.30, 1.70; *pui* 90 cr. — 1.40; *curci* 5, 5.50 fl. *Iepuri* 1 fl., 1.10, tóte cu părechea. *Ovă* 42—42 1/2 la 1 fl. *Untulu* 80—85 fl. *Carțofi galbeni* fl. 1.70, 1.80; *cêpă roșă* fl.

5, fl. 5.50; usturoiu 24—25 fl. maja metrică.

Păstioșele au avut puțină căutare. Fasolea albă notează 6.75, 7.25; linteau puțină negoț, 9.50; mazere 8. 9.50; sementă de cânepă 9.25, 9.75.

Mierea strecurată 30—31 fl.

Ceară s'au vândut de Rosenau 30 măji metriche 122—13 fl.

Unsărea de porc s'a ridicat în preț. S'a vândut cu 53, 54.50 fl. cu butoiu, cu 52 fl. fără butoiu.

Său 31.50, 32 fl.

In lână negoțului neînsemnat.

Pei, negoț puțin. S'au vândut piei de oi macedonene cu 55—56, de Bosnia cu 58—60 fl. pr. 100 klgr. cu 2%.

In pei uscate a fost de tot slab negoț, cumpărători puțin.

Calendarul săptămânii. Table with columns for days of the week, months (Feb, Mar), and specific dates.

Tergul de rimători din Steinbruch. La 10 Febr. n. starea rimătorilor a fost de 94.985 capete, la 11 Febr. au intrat 1061 capete și au eșit 779 rămânând la 11 Februarie un număr de 95.267 capete.

Trageri la sorți. Milano de 45 lire 2 Ian. seriele: 112, 207, 250, 285, 482, 548, 635, 685, 756, 961, 987, 996, 1016, 1086, 1204, 1381, 1416, 1458, 1653, 2014, 2085, 2096, 2109, 2338, 2493, 2527, 2792, 2884, 2911, 2911, 2973, 3287, 3477, 3488, 3701, 3716, 3901, 4040, 4180, 4282, 4551, 4570, 4775, 4787, 4885, 5103, 5403, 5477, 5488, 5546, 5610, 5613, 5650, 5696, 5829, 5871, 5929, 5979, 6038, 6376, 6443, 6564, 6566, 6655, 6705, 6776, 6808, 6827, 7049, 7101, 7157, 7370, 7438, 7528, 7634, 7635, 7735, 7740, 7778, 7789.

Trageri la sorți. Plata 1 Iulie. Tragerea următoare totuși atunci. Regulara Tisei, 15 Ianuarie, seriele 406, 848, 1031, 1210, 1368, 1877, 2608, 2944, 3199, 3435, 3526. Plata 15 Aprilie. Tragerea următoare 1 Octomvrie. Losuri sârbesci, 14 Ian. seriele: 1311: 2828, 3299, 4808. Plata dela 14 Febr. Tragerea următoare la 14 Martie. 5^a Rusesci din 1864, 14 Ian. seriele: 1846, 2027, 2169, 2207, 3306, 3366, 4095, 4418, 5214, 5281, 7011, 7544, 7606, 8472, 8482, 8817, 9215, 9413, 9905, 10384, 11228, 11359, 11494, 11526, 12335, 13593, 13614, 14124, 14364, 14376, 14526, 14744, 16125, 16397, 16343, 18495, 18511, 18569, 19584, 19805.

Cursul pieței Brașov. din 15 Februarie st. n. 1890. Banca românească Cump. 9.28 Vând. 9.30 Argint românesc 9.23 9.26 Napoleon-d'or 9.43 9.46

Table with columns: Lăre turcesc, Imperial, Galbini, Scris. fonc., Albina, Rable rusesc, Mărci germane, Discontul. Values: 10.60, 9.60, 5.48, 5.50, 5%, 1.27, 1.28, 58, 58.15.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 12 Febr. 1890.

Table with columns: Săminte, Calitatea per Hect, Prețul per 100 chilgr. Includes items like Grâu Bănățenesc, Grâu de Tisa, Grâu de Pesta, etc.

Table with columns: Produse div., Soiul, Cursul. Includes items like Sem. de trif., Luțernă ungar., roșiă, etc.

Cursul la bursa de Viena din 14 Februarie st. n. 1890.

Table with columns: Renta de aur, Renta de hârtie, Imprumutul căilor ferate ungare, aur, dto argint.

Table with columns: Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare, Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune), Bonuri rurale ungare, Bonuri croato-slavone, Despăgubirea pentru dijma de vină unguresc, Imprumutul cu premiul unguresc, Losurile pentru regulara Tisei și Seghedinului, Renta de hârtie austriacă, Renta de argint austriacă, Renta de aur austriacă, Losuri din 1860, Acțiunile băncii austro-ungare, Acțiunile băncii de credit ungar., Acțiunile băncii de credit austr., Galbeni împărătesci, Napoleon-d'or, Mărci 100 tmp. germane, Londra 10 Livres sterlinge.

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Nr. 204/889. protop.

Publicațiune de licitare.

Comuna gr. cat. Milașul - Mare voesce a edifica o biserică din piatră, spre care scop în conformitate cu ordinațiunea consistorială ddtto 7 Maiu 1889 Nr. 1595, 1596 din partea subscrisului oficiu protopopesc se ordineză licitațiune minuendă în comuna Milașul-Mare pe 2 Martie st. n. la 11 ore dimineața, la care se invită toți acei arhitecți, cari voesce a licita.

Licitațiunea va fi verbală, se primesc însă și oferte scripturistice prevăzute cu vadiu descris mai jos, și cuprinzând dechiararea că se supun la toate condițiunile stipulate, care se pot vedea la oficiu protopopesc subscris, și în ziua licitațiunii în comună. Prețul strigărei, va fi 11.000 fl. Vadiul e 10% din suma strigărei.

Anteprenorul minuend, seu acela pe care-l va aproba consistoriul dintre concurenți, are pe lângă vadiu a depune încă o cautiune de 4000 fl. în bani, obligații de stat, ori în realități, care va servi ca garanție încă 3 ani dela colandare încolo.

Dela oficiul protopopesc gr. cat. alți tractului Fărăgău. Cosma, (p. u. Sz-Régen) la 9 Februarie 1890. Gavrilă Chețanu, protopop.

„HUNEDÓRA“, însoțire de anticipațiune și credit în Deva.

CONVOCARE.

Domii participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „Hunedóra“ se invită în virtutea §§-lor 23 și 24 ai statutelor la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva la 1 Martie 1890 st. n. la 3 ore d. a. în localul însoțirii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

- 1. Raportul directorului, cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea casei însoțirii pe anul 1889; raportul comisiunii de supraveghere, și hotărârea asupra profitului curat.
2. Statorirea bugetului pe anul 1890.
3. Alegerea a doi scrutinători.

- 4. Alegerea unui membru în consiliul administrativ pe timp de 2 ani.
5. Alegerea comisiunii de supraveghere pe timp de unu an.
In lipsa membrilor receruti, — de peste jumătate a părților fundamentale deplin solvite, — adunarea se va ține, în înțelesul §-lui 25 din statute, la 8 Martie a. c. totuși la timpul și în localul indicat.
Domii participanți pot lua parte seu în persoană, seu prin plenipotenții lor, cari asemenea au se fi participanți fundamentali, (§. 26); nime nu poate exercita însă mai multe de 20 voturi (§. 10).
In timpul închierii bilanțului însoțirea a avut 303 părți fundamentale.
Din ședința consiliului administrativ alți însoțirii „Hunedóra“, ținută în Deva la 29 Ianuarie 1890.
Ioan Papiu m. p. director.
Nechita Luculeț m. p. secretar.

Contul Bilanțului pro 1889.

Table with columns: Active, Pasive. Lists assets and liabilities with monetary values.

Contul profitului și perderilor pro 1889.

Table with columns: Spesele, Venitele. Lists expenses and revenues with monetary values.

Deva, la 31 Decemvrie c. n. 1889.

Ioan Lazariciu m. p. cassar. Ioan Papiu m. p. director. Ioan Simionescu m. p. comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghere am examinat contul bilanțului precum și contul profitului și perderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare ale însoțirii, ținute în bună regulă, le-am găsit în consonanță cu aceleași și exact.

Deva, la 28 Ianuarie 1890. Dr. Ales. Hossu m. p. Dr. Ioan Mihai m. p. Avram Peurarariu m. p.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65

p. Meter—glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins)—
versendet rohen- und färdweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depot G. Henneberg (K. und
K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

Atelieru românü de picturü bisericescä.

ANUNȚU.

In atelierul românü de picturü bisericescä alü lui

IOANÜ BACIU

preotü românü gr. c. in **Sajo-Solymos** (posta ult: **Nagy-Sajo**, in Transilvania.)

INFINTATÜ IN ANULÜ 1880.

se lucrözä stichare, feliurite vestminte bisericesci, rapori
și icöne bisericesci, flamuri scolare, candelabre, sfesnice de
lemnü poleite cu aurü, tablouri istorice, portrete colorate
pe pânzä, tabernacle, cruci și iconostase, precum și ori-ce
lucruri tînötöre de arta picturei bisericesci, auritü și sculpturä.

Cu cele mai moderate prețuri.

Dintre multele scrisori de recunoscintä, prin cari se atestä esactitatea și efica-
citatea lucrurilor efectuite in acestü atelierü, din lipsa de spätiu reproducü numai
pe cele urmätöre:

M. On. D-nä Ioanü Baciu, preotü
romänü in **Șioimușä**.

Reinoirea a douë cruci dela biserica
nösträ, cum și mai tärziu Restignirea,
lucrate de M. O. D-Vösträ ne-au satis-
fäcutü pe deplinü. Aceste lucruri dove-
descu, cä sunteți pe deplinü stäpänü
peste arta picturei și auritürei Pöfändü
Vé succese totü mai strälucite, suntemü
cu deosebitä stimä:

Ragla, 1 Septemvre 1888.

Eliä Posmusanü, Iönü Märginenü,
preotü. curatorü.

Recunoscintä.

Subscrisa reprezentnä bisericescä
a **Ardanului** își esprimä cea mai mare
mulțämire și îndestulare pentru facerea
unü iconostasü acordatü cu Domnulü
preotü Ioanü Baciu, din Șioimușü, care
iconostasü a fostü esecatü cu totä arta
și esactitatea pe längä unü prețü de totü
moderatü.

Ardanü, 16 Noemvre 1888.

Andreiü Palimethi, Filipü Ursa,
preotü gr. cat. prim-curatorü.

M. On. D-nä Ioanü Baciu, preotü
gr. cat. in **Șioimușä**.

Tabernaclulü concređutü M. On.
Domniei Tale spre a-lü orna după ce-
rințä, nu numci cä e coräspundëtörü, dër
a surprinsü pe toți locuitorii din comunä.
Arta escelentä, ce o poședi in picturä și
auriturä, më îndemnä ca in numele co-
munei să-ți esprimü mulțämitä, öftändu-ți
mai departe succese cätü se pöte de
strälucite.

Budacu-romänü, 7 Maiu 1889.

Ioanü Dumbravä,
preotü gr. cat.

Zeugnis, womit von Seite des
Gefertigten constatirt wird, dafs der Herr
Pfarrer J. Baciu von S. — Solymos mir 12
Stück Krenze Anstandlos und zur Zufrie-
denheit vergolbet hat.

Sz.-Regen, am 4. November 1890.

Johann Keinzel,
Spenglermeister.

Atelieru românü de picturü bisericescä.

Inchiriere prin oferte

Localulü cu grädina de pe proprietatea școlei de statü
in Brașovü, **Strada Cäldärarilorü**, se inchiriazä prin oferte pe
timpü de **2 ani**.

Ofertele închisa suntü a se trimite până la **25 Februarie**
a. c. directorului școlelorü de statü, dela care se potü lua in-
formațiunii in privința condițiunilorü.

Curatoriulü

școlelorü de statü.

256,3—2

ANUNȚ.

DENTISTUL D^r. GUST

ține consultațiunii dela 9—12 și dela 2—5 öre

TÊRGULÜ PÔMELORÜ No. 93

Scötörea dințilorü cu și fără de narcosä.

Plombärea dințilorü cu Cementü, argintü și aurü.

Dinți artificiali.

245,5—5

Mare depositü din fabricatele lui Schroll.

Cu prețurile originale ale fabricicii

Cu prețurile originale ale fabricicii

Ne luämü voia a face atente pe onor. Dömne
din orașü și imprejurime, cä tînemü necontenitü unü
mare depositü din fabricatele lui **Schroll**, precum:
Chifon in töte calitätile și lätimile, **Creton prima** pentru
cearșafuri (lepedeie) de plapomä in lätimie de 156,
175 și 200 ^{cm}/_m. — **Creas** (Wassertuch) in lätimie de 68,
74, 78, 88, 97, 117, 156 și 175 ^{cm}/_m din töte calitätile. —
Domesticü prima pentru cearșafuri (lepedeie) de patü
in lätimie de 117, 156, 176, 200 și 228 ^{cm}/_m. — **Teșäturi**
de **Boemia** (Riesengebirgs-Weben) in töte calitätile și
lätimile, etc. cu **prețurile originale ale fabricicii**.

Invitändü pe onor. nöștri müșterii pentru procu-
rarea celorü de lipsä, semnämü

Cu înaltä stimä

M. Eisenstein și fii

Brașovü, piațä No. 90.

254,3—2

Mare depositü din fabricatele lui Schroll.

FARMACIA

I. PSERHOFER

VIENA, Singerstrasse Nr. 15

230,12-9

la „**Goldenen Reichsapfel**“.

Pilule pentru curățirea sängelui, mai înainte numite „**Pilule universale**“, meritä cu
totü dreptulü numirea din urmă, de öre-ce in realitate suntü multe böle. la cari aceste
pilule au doveditü efectulü lorü in adevëru escelentü.

De mai multe decenii suntü aceste pilule lätite pretutindenea, de mülti medici
prescrie și puține familii se vorü afla, la cari arä lipsi o micä provisiune din acestü
medicamentü de casä escelentü.

Din aceste pilule costä: 1 cutiä cu 15 pilule 21 cr., 1 sulü cu 6 cutii 1 fl. 5 cr., la
trimiteri nefrancate cu rambursä 1 fl. 10 cr.

Trimitëndü-se prețulü înainte costä dinpreună cu espedarea francatä. 1 sulü cu
pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri
5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. — (Mai puținü de unü sulü nu se pöte trimite.)

Se face rugarea espresä de a cere pilulele pentru curățirea sängelui anume ale
lui **I. Pserhofer** și de a observa la aceea, ca etichetele de pe capaculü fiä-cärei cutii
së fie provöđute cu subsemnätura **I. PSERHOFER**, care se aflä și pe instrucțiune in colöre
roșiä.

Balsamü in contra degerätörei de **I. Pserhofer**, 1 borcänelü 40 cr.,
cu trimiterea francatä 65 cr.

Suculü-Spitzwegerich, in contra catarulü, rägușelei, tusei spasmodice
etc. 1 sticlütä 50 cr.

Alifä americanä in contra durerilorü reumatice, 1 fl. 20 cr.

Prafü in contra asudării picioarelorü, prețulü unei cutii 50 cr., cu
trimiterea francatä 75 cr.

Balsamü in contra gușilorü, 1 sticlütä 40 cr., cu trimiterea francatä
65 cr.

Esență de viettä (Picäturile de Praga), pentru stomachü stricatü, contra nemis-
törei etc. etc. 1 sticlütä 22 cr.

Minunatulü balsamü englezescü, 1 sticlä 50 cr., 1 sticlütä micä 12 cr.

(**Fiakerpulver**) 1 cutiä 35 cr., cu trimiterea
francatä 60 cr.

Prafuri in contra tusei etc., de **I. Pserhofer**, celü mai bunü mijlocü pentru cres-
cerea përlui. Un borcanü 2 fl.

Pomada-Tanochininü de profesörü **Stuedel**, medicamentü de casä pentru ränü,
bube etc. 1 borcanü 50 cr., cu trimiterea francatä 75 cr.

Plastru-universalü, de **A. W. Bulrich**. Unü medicamentü
escelentü contra tuturorü urmärilorü

inistirei stricate. 1 pachetü 1 fl.

Afarä de preparatele aci numite se mai aflä töte specialitätile farmacaceutice indig-
ene și straine, anunțate prin töte diarele austriace, și la casä, când unele din aceste
specii nu s'arü afla in depositü, se vorü procura la cerere cu promptitudine și cätü se
pöte de eftinü.

Trimiterica cu poșta se efectueză grabnicü, fiindü prețulü tri-
misü înainte, comande mai mari se efectueză și cu rambursä.

Trimitëndü-se prețulü înainte, (mai bine cu mandatü postalü) portul
este mai eftinü, cä cu rambursä.

Nru. 15,522—1889.

250,3—2

PUBLICAȚIUNE

Asupra vëndörei mörei din ulița de
läturi cu dreptulü de apă apartinëtöre
comunei orașului Brașovü și dimpreună
cu o bucatä de pämötvü aflätöre impre-
jurulü mörei in o suprafațä de 292 metri
quadrați se va ținea in 25 Februarie a.
c. la oficiulü orașenescü economieit o
pertractare scripturistica de oferte.

Se invitä deoi reflectanții ca până
in 25 Februarie a. c. la 12 öre înainte
de prändü se-si astërnä economului Ernst
Hintz ofertele închise, scripturistice și
provöđute cu unü timbru de 50 cr. și

cu unü vadiu de 10% din suma oferită,
conținendü totcädätä dechiaratiune
oferentului, tomcă atätü condițiunile per-
tractärei de oferte, cätü și acele de vënd-
dare 'i suntü cunoscute și cä se supune
lorü necondițiunatü.

Până in diua pertractärei de oferte
se potü in decursulü örelorü oficiöse exa-
mina amintitele condițiunii la oficiulü
orașenescü economieit.

Unü ofertü sub 5050 fl. v. a. nu se
primesce.

Brașovü, 4 Februarie 1890.

Magistratulü orașenescü.

Unü remediu de unü efectü surprindëtörü pentru întrebuințarea esterna in contra **reumatismului** și a **șoldinei** (podagra), in
contra **umfläturilorü** de lucașiune și **traumatice**, precum și in contra **junghiurilorü** reumatice și la **capü urechi** este äsa numitulü

REPARATOR.

Conformü dovedilorü statistice dela spitalulü St. Rochus s'au făcutü acolo 136 de încercäri cu **Reparatorulü**, dintre cari a
resultatü in 7 casuri ameliorarea, in 129 casuri însănătöșarea deplinä.

De cäpëtätü prin poște dela farmacia mea și la töte farmaciile din țërä. O sticlä mare 1 fl., sticlä micä 50 cr.

GEORG KRIEGNER,

farmacistü la „ungar. Krone“
Budapest, Calvinplatz.